

Rapport

19/12/2024

over de financiële gezondheid van de Vlaamse energiemarkt en van de op die markt actieve leveranciers

Inhoudsopgave

Samenvatting	4
1 Energieleveranciers op de elektriciteits- en aardgasmarkt.....	9
1.1 Rol van de energieleverancier	9
1.2 Aantal vergunde en aantal actieve energieleveranciers	12
2 Toezicht op de energieleveranciers door de VREG.....	13
2.1 (Financieel) toezicht via de toekenning en opvolging van de leveringsvergunning.....	13
2.1.1 Procedure toekenning leveringsvergunning.....	14
2.1.1.1 Intakegesprek	15
2.1.1.2 Onderzoek aanvraagdossier	15
2.1.2 Jaarlijkse opvolging houders leveringsvergunning	17
2.2 Evaluatie en versterking opvolging leveranciers sinds de energiecrisis.....	17
2.2.1 Opvolging gridfee-betalingen en borgstellingen t.a.v. netbeheerders.....	17
2.2.2 Extra rapporteringen door leveranciers en andere controles	18
2.2.3 Kennisopbouw rond prudentiële regulering.....	19
2.3 Bemiddeling voorafgaand aan ontzegging toegang tot het distributienet.....	20
2.4 Leveranciers die hun activiteiten stopzetten	22
2.4.1 Afronding faillissement Vlaamse Energieleverancier	23
3 Belangrijke risico's voor de leveranciers	24
3.1 Marktrisico's	24
3.1.1 Context – evolutie groothandelsprijzen	24
3.1.2 Aanbod contracten	26
3.1.3 Risicobeheersstrategie: hedging.....	27
3.1.3.1 Vaste prijzen	27
3.1.3.2 Variabele prijzen.....	27
3.1.3.3 Open posities	28
3.1.3.4 Dynamische prijzen.....	28
3.1.4 Aantal klanten en volumes	28
3.1.5 Risicobeheersstrategie	28
3.2 Debiteurenrisico	28
3.2.1 Risicobeheersstrategie	29
3.3 Tegenpartijrisico's	29
3.3.1 Risicobeheersstrategie	29
3.4 Liquiditeitsrisico's	30
3.4.1 Risicobeheersstrategie	30
3.5 Operationele risico's.....	31

3.5.1	Risicobeheersstrategie	31
3.6	Risico's als gevolg van andere activiteiten dan de levering van elektriciteit en aardgas....	31
3.7	Andere risico's	32
4	Financiële analyse.....	32
4.1	Aanpak.....	32
4.1.1	Indeling in types leveranciers	33
4.1.2	Keuze financiële ratio's.....	34
4.2	Bevindingen	35
4.2.1	Liquiditeit.....	35
4.2.2	Solvabiliteit	35
4.2.3	Rendabiliteit	36
4.2.4	Werkkapitaal en kasbeheer	37
4.3	Conclusies.....	37
	Bijlage 1: Regelgevend kader	39
	Regelgeving i.v.m. de leveringsvergunning.....	39
	Decretaal kader	39
	Nadere uitvoering	40
	Regelgeving i.v.m. de toegang tot het net	43
	Regelgeving i.v.m. noodleveranciersregeling	45
	Bijlage 2: Uitgebreide financiële analyse	47

Samenvatting

Voorliggend rapport kadert binnen een decretale taak van de VREG sinds 2022. Conform artikel 3.1.3, eerste lid, 4°, o) van het Energiedecreet¹ rapporteert de VREG jaarlijks over de financiële gezondheid van de Vlaamse energiemarkt en van de op die markt actieve energieleveranciers.

Toezicht op de leveranciers door de VREG

De levering van elektriciteit en aardgas aan afnemers, via het distributienet of het plaatselijk vervoernet van elektriciteit, is onderworpen aan de voorafgaande toekenning van een leveringsvergunning door de VREG. De leverancier moet daarbij o.a. bewijzen voldoende financiële capaciteit te hebben (zie hoofdstuk 2.1.1).

Een leverancier ('houder van een leveringsvergunning') moet aan alle voorwaarden, waaronder deze inzake financiële capaciteit, blijven voldoen. Alle leveranciers moeten jaarlijks rapporteren aan de VREG (o.a. jaarrekening bezorgen) en zijn daarnaast verplicht om belangrijke nieuwe informatie, o.a. over de financiële situatie, onmiddellijk aan de VREG te bezorgen (zie hoofdstuk 2.1.2). De VREG volgt de financiële capaciteit continu op doorheen het jaar via verschillende controles.

Evaluatie en versterking toezicht sinds de energiecrisis

Sinds de energiecrisis breidden we de financiële opvolging van de leveranciers verder uit. Een vergelijking in 2023 van onze aanpak met deze van een aantal andere Belgische en buitenlandse energieregulators leert dat de VREG al heel veel (financiële) data opvraagt. Toch besloten we nog extra verbeteringen door te voeren aan het opvolgingsproces (zie hoofdstuk 2.2).

Sinds 2023 vragen we de leveranciers jaarlijks een analyse te maken van hun belangrijkste risico's en hun strategieën om deze risico's te mitigeren. We volgen ook elke maand op of de leveranciers tijdig de gridfee-facturen aan Fluvius betalen. Op vraag van de VREG rapporteert Fluvius ook elk kwartaal over de opvolging van de financiële borgstellingen door leveranciers in het kader van de toegangcontracten.

Sinds 2024 volgen we maandelijks het wanbetalingsrisico van de klanten van de energieleveranciers op².

In 2024 bouwde de VREG in het kader van een werkgroep binnen CEER³ kennis op rond artikel 18*bis* van de Europese Richtlijn (EU) 2019/944⁴. Dit artikel gaat over risicobeheer door leveranciers en moet in regelgeving worden omgezet in 2025. Het artikel verplicht Europese lidstaten om de hedgingstrategie⁵ van leveranciers te monitoren. De VREG had een leidende rol in het rapport dat deze werkgroep binnen CEER opleverde en leerde hoe andere landen (o.a. Nederland, het Verenigd Koninkrijk, Frankrijk, Zweden en Spanje) toezicht houden op

¹ Decreet van 8 mei 2009 houdende algemene bepalingen betreffende het energiebeleid, BS 7 juli 2009.

² Raadpleegbaar via: https://dashboard.vreg.be/report/DMR_SODV%20LEV.html

³ CEER: Council of European Energy Regulators.

⁴ Richtlijn (EU) 2019/944 van het Europees Parlement en de Raad van 5 juni 2019 betreffende gemeenschappelijke regels voor de interne markt voor elektriciteit en tot wijziging van Richtlijn 2012/27/EU. Artikel 18*bis* werd medio 2024 in de voormelde richtlijn ingevoegd bij Richtlijn (EU) 2024/1711 van het Europees Parlement en de Raad van 13 juni 2024 tot wijziging van de Richtlijnen (EU) 2018/2001 en (EU) 2019/944 inzake het verbeteren van de opzet van de elektriciteitsmarkt van de Unie.

⁵ Hedgingstrategie of afdekkingsstrategie: een strategie om prijsrisico's af te dekken. Een strategie die gericht is op het indekken van elke open positie en dat via de beschikbare instrumenten in de markt of via de beschikbare productiemiddelen.

energieleveranciers. Het rapport bevat een ‘toolbox’ met mogelijke mechanismen bij het ontwerpen van een kader voor leveranciersrisicobeheer en de monitoring van hedgingstrategieën en biedt inzichten in hoe dit toezicht vorm kan gegeven worden (voor meer details zie hoofdstuk 2.2.3).

Financiële analyse op basis van jaarrekeningen

We voerden een uitgebreide financiële analyse uit van recente jaarrekeningen⁶ van alle actieve energieleveranciers in Vlaanderen (voor meer details zie hoofdstuk 4.1.2)⁷.

Het doel van de analyse is het onderzoeken van de financiële gezondheid van de Vlaamse elektriciteits- en gasleveranciers, aanvullend bij ons huidig toezicht op de leveranciers.

We deelden de leveranciers in categorieën in volgens het criterium “Energieproductie” (Energieleveranciers met eigen productie, Energieleveranciers met productie in de groep en Energieleveranciers zonder productie). Dit criterium heeft een belangrijke invloed op de inkomsten en kosten alsook op de balansposities. We wilden onderzoeken of deze indeling tot grote verschillen leidt in de financiële ratio’s en capaciteit van de verschillende types leveranciers.

We baseerden ons daarbij op vier categorieën van ratio’s, die in hoofdstuk 4.1.2 en in bijlage 2 grondig worden besproken:

Liquiditeit

Liquiditeit geeft aan of een bedrijf alle kortlopende schulden (tot maximaal een jaar) kan betalen zonder (extra) externe financiering. De quick en cash ratio zijn een goede indicatie of dit inderdaad het geval is, waarbij de cash ratio strenger is en enkel kijkt naar cash. De quick ratio houdt daarnaast ook rekening met handelsvorderingen.

Energieleveranciers met productie in de groep vertonen de meest liquide financiële positie. Energieleveranciers zonder productie zijn ook liquide, maar deze groep vertoont dalende ratio’s. Beide groepen hebben een current ratio en quick ratio die zich boven de theoretische norm van 1 bevinden. De leveranciers met eigen productie vertonen een licht betere liquiditeit dan over 2022 wegens een daling van de kortetermijnschulden, maar liggen onder de norm van 1. In vergelijking met 2022 houden de meeste energieleveranciers in 2023 een grotere cashbuffer aan.

Solvabiliteit

De solvabiliteit wijst op het deel van de balans van het bedrijf dat gedekt wordt door het eigen vermogen. Deze ratio geeft een indicatie van het risico waaraan schuldeisers (waaronder klanten, andere marktpartijen en banken) zijn blootgesteld als de leverancier niet langer aan zijn verplichtingen kan voldoen. Investeerders of banken bekijken deze ratio als ze overwegen om bijkomende kredieten toe te kennen.

⁶ We wijzen erop dat de financiële opvolging door de VREG verder gaat dan een analyse van de jaarrekeningen van de leveranciers. Wij vragen ook niet-publiek beschikbare documenten op, meer informatie hierover staat in sectie 2.1.

⁷ De financiële analyse gebeurt enkel op basis van publiek beschikbare jaarrekeningen voor het boekjaar 2023. Dit heeft uiteraard nadelen, waaronder: 1) De financiële rekeningen zijn slechts jaarlijks beschikbaar, wat minder inzicht geeft in de fluctuaties van balansposities en resultaten doorheen het jaar. Daarnaast kunnen bedrijven er ook voor zorgen dat hun jaarlijkse eindbalans beter oogt dan de werkelijkheid; 2) De jaarrekeningen zijn een weerspiegeling van het verleden en hebben geen tot een beperkt voorspellend karakter; 3) Tot slot zijn de meest recente financiële gegevens beperkt tot het jaar 2023 en zullen de jaarrekeningen voor 2024 pas vanaf midden 2025 beschikbaar zijn voor verdere analyse. De analyse uit dit rapport kan dus al een deel achterhaald zijn.

De Dekkingsgraad van de schuldenlast (Debt Service Coverage Ratio of DSCR-ratio) kent bij de verschillende types leveranciers verschillende evoluties. Leveranciers met eigen productie en productie in de groep hebben hun schuldenlast afgebouwd en de REBITDA opgebouwd, waardoor de DSCR verbeterde in 2023. Dit wijst op een stijgende terugbetalingscapaciteit. Bij leveranciers zonder productie steeg de schuldenlast en daalde de REBITDA, waardoor de DSCR afnam in 2023.

De Debt-to-equity ratio (die aangeeft in welke mate de leverancier schulden aangaat dan wel eigen vermogen gebruikt om activa te financieren) vertoont in het algemeen een dalende trend. Dit betekent dat de leveranciers minder afhankelijk werden van vreemd vermogen. Dit kan wijzen op een (te) defensieve strategie waarbij de leveranciers niet ten volle gebruik maken van de voordelen van schuldfinanciering, gezien de kost van vreemd vermogen gewoonlijk lager is dan de kost van eigen vermogen. Langs de andere kant brengt een hoge of stijgende ratio ook meer risico met zich mee (bv. niet terugbetalen van schuldeisers...).

De financiële hefboom daalt bij veel types leveranciers, wat wijst op een lagere afhankelijkheid van vreemd vermogen. Hoewel dit positief kan zijn voor de financiële stabiliteit, kan een te lage hefboom ook wijzen op een (te) defensieve strategie waarbij kansen op goedkope externe financiering kunnen misgelopen worden. Een te hoge financiële hefboom kan langs de andere kant risico's met zich meebrengen bij economische schommelingen. De financiële hefboom bij leveranciers met productie in de groep is zo goed als nul, aangezien deze leveranciers gebruik kunnen maken van het cashpoolsysteem of andere vormen van centraal kasbeheer van de groep waartoe ze behoren.

Het beeld verschilt sterk van leverancier tot leverancier. Een energieleverancier zonder eigen elektriciteitsopwekking heeft weinig nood aan vaste activa voor het ondersteunen van zijn economische activiteit en heeft dus beperkte financiële schulden. Deze groep heeft een financiële hefboom van 22%. Een energieleverancier met eigen elektriciteitsopwekking heeft meer vaste activa op de balans en heeft hierdoor vaker hogere financiële schulden, wat zich ook vertaalt in een hogere financiële hefboom in vergelijking met energieleveranciers zonder productie, nl. 34%.

De langlopende financiële schulden van de energieleveranciers met eigen productie zijn in 2023 verder gedaald. Binnen deze categorie van leveranciers, met uitzondering van Electrabel, ging dit ook gepaard met een daling van de financiële schulden op ten hoogste 1 jaar. Het aandeel van de financiële schulden voor de energieleveranciers zonder productie is aanzienlijk lager dan van de energieleveranciers met eigen productie. Deze laatste hebben namelijk meer nood aan vaste activa en gaan dit vaak financieren met langlopende financiële schulden. Voor de energieleveranciers met productie in de groep dalen in 2023 de financiële schulden in zijn totaliteit.

Rendabiliteit

De rendabiliteit beschrijft hoe de winst van een onderneming zich verhoudt tot de grootte van de onderneming. Het is dus een waardemeter voor de efficiëntie van de ingezette middelen.

Van de 31 actieve leveranciers maakten er 25 leveranciers winst over 2023 (81%) terwijl er 6 verlieslatend waren (19%). In 2022 bedroeg het aantal leveranciers dat winst maakte slechts 68%.

De rendabiliteitsmarges, van brutomarge tot winstmarge voor belastingen, verbeteren in 2023 over de hele lijn, behalve bij een aantal grote spelers met eigen productie en één kleine speler zonder productie. Dit duidt op een algemeen herstel van de operationele winstgevendheid. Lagere kosten lijken een bepalende factor te spelen, door de lagere energieprijzen het grootste deel van 2023. Ook de omzet daalt globaal genomen bij alle types leveranciers licht.

Het rendement op eigen vermogen (ROE) nam bij alle leveranciers toe, maar steeg significant voor leveranciers met eigen productie (excl. Electrabel), dankzij een daling van de afhankelijkheid van vreemd vermogen (vermogensmultiplicator) en een betere operationele winstgevendheid. Het rendement op totale activa (ROA) daalt bij de meeste leveranciers, ondanks de verbeterde marges. Dit wordt verklaard door stijgende totale activa (o.a. meer aangehouden liquide middelen) en dalende omzetten.

De vermogensmultiplicator daalt voor de meeste leveranciers, wat wijst op een afname van de afhankelijkheid van vreemd vermogen, wat bevestigd wordt door debt-to-equity ratio.

Werkkapitaal en kasbeheer

Werkkapitaal is het kapitaal dat een bedrijf nodig heeft om aan de dagelijkse financiële verplichtingen te voldoen: leveranciers betalen, lonen uitkeren, ... Werkkapitaal is het verschil tussen de vlottende activa (zoals voorraden, handelsvorderingen en liquide middelen) en de vlottende passiva (zoals handelsschulden en andere kortlopende schulden).

In het ideale geval heeft een bedrijf een licht negatief werkkapitaal, waarbij het bedrijf de handelsschulden als financieringsbron gebruikt. Een bedrijf met een te negatief werkkapitaal kan echter problemen krijgen om de dagelijkse uitgaven te betalen. Een positief werkkapitaal is ook niet goed. Werkkapitaal is namelijk geld dat niets oplevert. Het staat niet op de bank en het kan ook niet geïnvesteerd worden in groei.

Het netto werkkapitaal is over het algemeen positief, met uitzondering van de leveranciers met eigen productie (incl. Electrabel) en de TotalEnergies-leveranciers. Bij de Belgische energieleveranciers met productie in de groep zien we een toename van kortetermijnschulden en vlottende activa. Dit kan wijzen op minder efficiënt gebruik van kapitaal. Bij de leveranciers zonder productie is het netto werkkapitaal positief, maar daalt het in 2023 wel fors, dit wegens een afname van de vlottende activa en van de kortetermijnschulden.

We merken een verbetering van het klanten- en leverancierskrediet. Dit betekent dat de klanten hun facturen sneller betalen en dat de leveranciers hun schuldeisers sneller betalen. Dit ligt in lijn met wat de leveranciers zelf aangeven, nl. dat er een strenger debiteurenbeheer op nagehouden wordt. Daarnaast hangt de verbetering van het klanten- en leverancierskrediet ook samen met het feit dat de waarde van de handelsvorderingen en -schulden gedaald is in 2023 waardoor er minder geld te innen/betalen valt (door lagere energieprijzen over 2023).

De cashconversiecyclus is voor alle types leveranciers negatief of schommelt rond de nul. Dit betekent dat de leveranciers langer wachten met het betalen van hun schuldeisers dan dat zij de betalingen van hun klanten innen. De leveranciers financieren zich met andere woorden voor bij hun klanten.

Besluit financiële analyse

De financiële gezondheid van de energieleveranciers op de Vlaamse elektriciteits- en gasmarkt toont in 2023 een aantal opvallende trends, waarbij herstel en stabilisatie binnen bepaalde categorieën van ratio's duidelijk zichtbaar zijn. De liquiditeit van de energieleveranciers verbeterde over het algemeen, mede door een daling van de kortetermijschulden en de kortetermijnhandelsvorderingen (o.a. wegens een strikter debiteurenbeheer). Op het gebied van solvabiliteit valt op dat de financiële hefboom bij veel leveranciers afneemt, wat wijst op een lagere afhankelijkheid van vreemd vermogen. De rendabiliteit herstelde voor de meeste types leveranciers over de hele lijn, met verbeteringen in operationele marges en REBITDA-marges. Lagere kosten droegen hieraan bij, hoewel de dalende omzet bij alle leveranciers opvalt en een remmende factor kan geweest zijn. Bij zo goed als alle leveranciers zagen we een toename van het rendement op eigen vermogen (return on equity of ROE), maar een afname van het rendement op totale activa (return on assets of ROA), wat een minder efficiënt beheer van activa weerspiegelt. Wat het werkkapitaalbeheer betreft zien we duidelijke verbeteringen in het klanten- en leverancierskrediet. Dit wijst op een strakker kasbeheer waarbij klanten sneller hun facturen betalen en energieleveranciers sneller hun schulden aflossen. Daarnaast heeft dit ook te maken met de lagere energieprijzen over het grootste deel van 2023 met een gedaalde waarde van de handelsvorderingen en -schulden als gevolg waardoor er minder geld te innen/betalen viel in 2023.

Op basis van alle informatie waarover de VREG beschikt, hebben we een relatief positief beeld van de financiële situatie van de actieve energieleveranciers in Vlaanderen. Naast de publieke informatie uit de jaarrekeningen hebben wij ook vertrouwelijke info die we ontvangen bij de jaarlijkse opvolging van de leveranciers. Sommige leveranciers maken bovendien deel uit van grote, kapitaalkrachtige groepen. Ten slotte zijn er ongetwijfeld ook verrichtingen en afspraken binnen een groep die een impact hebben op de financiële cijfers.

Vervolgtraject

Wij blijven de financiële situatie van de actieve leveranciers nauwgezet opvolgen. Naast het constante toezicht gedurende het jaar zullen we volgend jaar opnieuw een uitgebreide financiële analyse doen op basis van de methodiek die we op punt hebben gezet, maar dan op basis van de jaarrekeningen over 2024.

1 Energieleveranciers op de elektriciteits- en aardgasmarkt

1.1 Rol van de energieleverancier

De energieleverancier speelt een cruciale rol op de vrijgemaakte Vlaamse energiemarkt.

De energieleverancier sluit met elke klant – aangesloten op het elektriciteits- of aardgasdistributienet, of het plaatselijk vervoernet van elektriciteit⁸ – een **leveringscontract** af. Daardoor is hij ertoe gehouden energie aan te kopen voor die klant. Hij factureert via één geïntegreerde factuur de energiekosten aan de klant, maar ook verschillende andere kosten (kosten van het transmissie- en distributienet, heffingen en btw).

Ook sluit de energieleverancier een **toegangscontract** af met de distributienetbeheerders (hierna: DNB's), in wier netgebied hij wil leveren aan afnemers. Na het sluiten van dit toegangscontract, wordt de energieleverancier 'toegangshouder'. In Vlaanderen zijn er momenteel tien elektriciteits- en aardgasdistributienetbeheerders, met elk een eigen netgebied⁹. In de praktijk treedt de werkmaatschappij Fluvius System Operator cv (hierna: Fluvius) op in naam en voor rekening van deze distributienetbeheerders. Als de energieleverancier wil leveren aan afnemers aangesloten op het plaatselijk vervoernet van elektriciteit, sluit hij een toegangscontract af met Elia Transmission Belgium nv (hierna: Elia), de beheerder van het plaatselijk vervoernet van elektriciteit.

De elektriciteitsmarkt moet te allen tijde in evenwicht zijn, d.w.z. dat de injectie op en afname van elektriciteit op het net op elk moment gelijk moet zijn. Dit evenwicht wordt bewaard door een evenwichtsverantwoordelijke. Daarnaast zijn er ook balanceringsverplichtingen voor gas. De energieleverancier is ofwel zelf evenwichtsverantwoordelijke ('BRP' - voor elektriciteit) of bevrachter ('shipper' - voor aardgas), ofwel sluit hij een **evenwichtscontract** met een andere partij, die de rol van evenwichtsverantwoordelijke respectievelijk bevrachter opneemt. Elke BRP is op zijn beurt verplicht een BRP-contract af te sluiten met transmissienetbeheerder Elia, waarmee hij de verantwoordelijkheid opneemt voor het (on)evenwicht tussen injectie en afname in zijn portfolio¹⁰. Voor wat betreft aardgas is er een gelijkaardige verplichting: de shipper moet een contract sluiten met Fluxys, de beheerder van het aardgasvervoersnet.

Om leveringsactiviteiten te mogen uitoefenen op het distributienet of het plaatselijk vervoernet van elektriciteit in Vlaanderen, moet de energieleverancier voorafgaandelijk een **leveringsvergunning** voor elektriciteit en/of aardgas toegekend krijgen. In Vlaanderen kent de VREG deze leveringsvergunningen toe. Het is bij het toekennen en opvolgen van deze

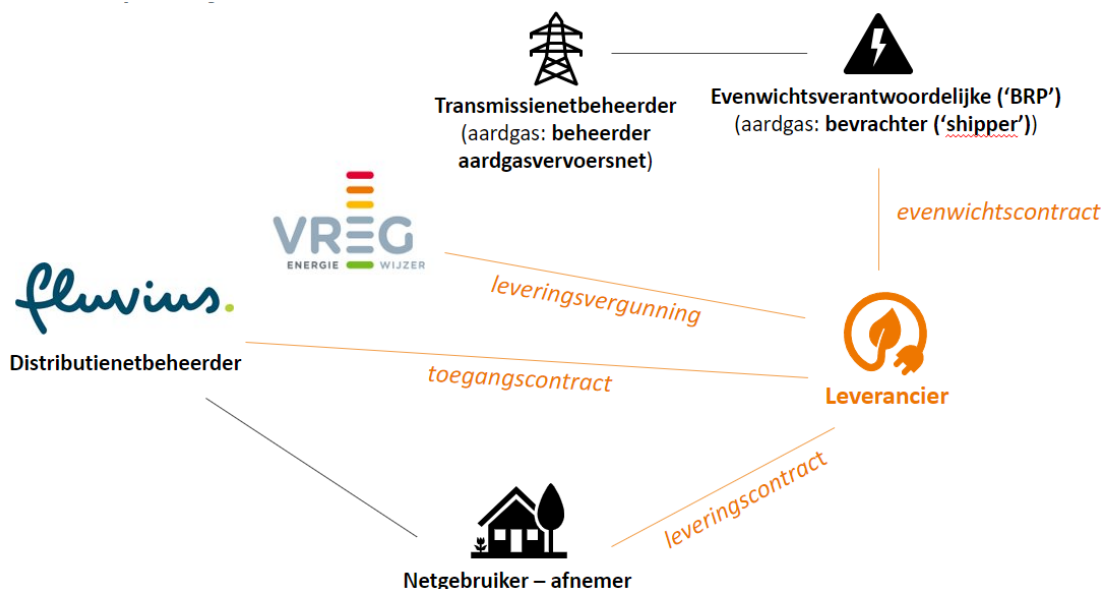
⁸ Cf. de bevoegdheidsverdelende regels in België (art. 6, §1, VII, eerste lid, a) van de Bijzondere Wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen) zijn de gewesten bevoegd voor de distributie en het plaatselijk vervoer van elektriciteit door middel van netten waarvan de nominale spanning lager is dan of gelijk aan 70 kilovolt. Artikelen 1.1.3, 32° en 100° van het Energiedecreet maken onder die grens een onderscheid tussen het elektriciteitsdistributienet ("*noodzakelijk voor de distributie van elektriciteit aan afnemers binnen een geografisch afgebakend gebied in het Vlaamse Gewest*") en het plaatselijk vervoernet van elektriciteit ("*voornamelijk gebruikt om het vervoer van elektriciteit naar distributienetten mogelijk te maken*").

⁹ De opdrachthoudende verenigingen Fluvius Antwerpen, Fluvius Limburg, Fluvius West, Gaselwest, Imewo, Intergem, Iveka, Iverlek en Sibelgas zijn elk zowel elektriciteits- als aardgasdistributienetbeheerder. De opdrachthoudende vereniging PBE is enkel elektriciteitsdistributienetbeheerder. Vanaf 1 januari 2025 verandert het landschap van de distributienetbeheerders en zijn er fusies en gebiedsuitwisselingen. De naamswijzigingen van de distributienetbeheerders treedt dan ook in werking.

¹⁰ Voor meer informatie: <https://www.elia.be/nl/elektriciteitsmarkt-en-systeem/de-rol-van-de-brp>

leveringsvergunning dat de VREG o.a. de financiële capaciteit, de technische capaciteit en professionele betrouwbaarheid van de (kandidaat-)energieleverancier beoordeelt.

De verschillende relaties van de energieleverancier met de andere partijen op de Vlaamse elektriciteits- en aardgasmarkt worden schematisch weergegeven in Figuur 1.

Figuur 1: Overzicht partijen en relatie met leverancier (toegesplitst op levering op distributienet)

Een energieleverancier heeft rapporteringsverplichtingen¹¹ en openbaredienstverplichtingen¹². De leveranciers moeten regelmatig **rapporteren** aan de VREG om aan te tonen dat ze de energiewetgeving naleven en om input te leveren voor marktstatistieken. Het gaat om jaarlijkse rapporteringen, maar ook per kwartaal, per maand en ad hoc. Daarnaast heeft een leverancier ook **openbaredienstverplichtingen**. Dit zijn wettelijke verplichtingen op sociaaleconomisch, ecologisch en technisch vlak. Voorbeelden zijn de sociale openbaredienstverplichtingen en de certificatenverplichtingen.

De energieleveranciers zijn in verschillende mate verticaal geïntegreerd. Het meest lichte model is het model van een “doorverkoper”. In dat model zijn er nauwelijks investeringen binnen de leverancier zelf, en worden quasi alle taken uitbesteed aan partnerbedrijven. De aankoop van elektriciteit en aardgas, de evenwichtsverantwoordelijkheid en soms ook de facturatie worden in dit model uitbesteed. De leverancier staat enkel in voor het zoeken van klanten, het vastleggen van de prijs voor de klant en de klantendienst. Verschillende opstartende leveranciers kiezen in eerste instantie voor dit model, omdat de nodige investeringen laag zijn, en daarmee ook de instapkosten en het risico beperkt blijven. Ook een aantal grotere leveranciers hanteren puur in theorie dit model. De verschillende activiteiten (sourcing, evenwicht, productie, ...) worden omwille van risicospreiding ondergebracht in aparte vennootschappen, die echter wel centraal worden aangestuurd. Vanuit financieel perspectief beschikken deze leveranciers doorgaans ook over minder eigen vermogen. Het grootste deel van de actiefzijde van hun balans bestaat immers uit korte termijn vorderingen (de facturen van de klanten). Het is dan minder vanzelfsprekend om deze vorderingen met lange termijn middelen te gaan financieren.

Sommige leveranciers nemen één of meer van die belangrijke taken wel in eigen beheer. Ze zijn

¹¹ Voor meer informatie: <https://www.vreg.be/nl/rapporteringsverplichtingen-leveranciers>

¹² Voor meer informatie: <https://www.vreg.be/nl/openbaredienstverplichtingen-leveranciers>

zelf evenwichtsverantwoordelijke of bevrachter, hebben zelf toegang tot de elektriciteits- en gasbeurzen en/of kunnen connecteren met het systeem van de netbeheerders om de gegevens voor de facturatie op een correcte manier te ontvangen en te verwerken in hun eigen facturatiesysteem. Deze leveranciers moeten bepaalde investeringen doen om deze taken uit te kunnen voeren.

Andere leveranciers hebben productie-installaties (in eigen beheer of in beheer van de groep waarvan ze deel uitmaken). De geproduceerde elektriciteit van deze installaties wordt verkocht aan de klanten of verkocht op elektriciteitsbeurzen. De leverancier heeft dan als bijkomende rol die van producent. Waar de kapitaalsvereisten voor bedrijven die enkel leveren begrijpelijkerwijs redelijk laag kunnen zijn, zijn die voor deze geïntegreerde bedrijven logischerwijs hoger. Productie-installaties zijn immers vaste activa, die best ook op lange termijn gefinancierd worden. Deze bedrijven hebben gemiddeld meer schulden op de balans dan de kleinere bedrijven of bedrijven zonder productie-installaties.

Hierboven gingen we in op de mate waarin een leverancier al dan niet zelf producent is of alle taken van aankopen, evenwicht en facturatie uitbesteed. Hieronder gaan we specifiek in op hoe een leverancier energie kan aankopen, al dan niet zelf of via partners.

Het aankopen van energie door leveranciers gebeurt op verschillende manieren en voornamelijk:

- Via sourcingcontracten. Dit gaat om bilaterale transacties buiten de beurs en worden ook OTC (Over The Counter) genoemd. Deze transacties vinden plaats tussen gekende partners, bijvoorbeeld een producent die verkoopt aan een leverancier. Deze contracten nemen een substantieel deel van de totale markt in beslag. Ook PPA's¹³ vallen hieronder.
- Via anonieme transacties op de beurzen voor elektriciteit en aardgas. Bekende beurzen zijn ICE Endex, EPEX Spot Belgium, Nord Pool en EEX. Voor aardgas zijn TTF (Title Transfer Facility) in Nederland en ZTP (Zeebrugge Trading Point) in Zeebrugge bekende virtuele trading points.

De deelnemende partijen van de markt kopen en verkopen elektriciteit en aardgas op lange, korte en zeer korte termijn. Er zijn verschillende 'markten' voor de verhandeling van elektriciteit en aardgas:

- **Forward Market** of de markt op de lange termijn: hier wordt onderhandeld over de energieprijzen tot drie jaar vóór de leveringstermijn. Deze markt laat de partijen toe om een aanzienlijk deel van hun leveringsportefeuilles lange tijd op voorhand veilig te stellen.
- **Day Ahead Market** of de markt voor de handel in elektriciteit of aardgas voor de volgende dag (markt op de korte termijn): deze wordt georganiseerd door verschillende beurzen. Deze markt wordt op Europese schaal georganiseerd om grenscapaciteiten tussen de verschillende Europese landen optimaal te benutten en de prijzen zo laag mogelijk te houden. In deze markt wordt het principe van een veiling gevolgd waarbij marktdeelnemers hun biedingen elke dag indienen vóór 12u.
- **Intraday Market** of de markt van de leveringsdag (markt op de zeer korte termijn): hier onderhandelt men over de elektriciteit tot vijf minuten vóór de fysieke levering. Deze markt laat toe om bij te sturen om bijvoorbeeld het hoofd te bieden aan klimatologische

¹³ 'Power Purchase Agreement' of PPA's zijn bilaterale afnameovereenkomsten tussen producenten en afnemers van elektriciteit, die op vrijwillige basis worden gesloten en gebaseerd zijn op de prijsvoorwaarden van de markt, zonder regulerend ingrijpen in de prijsstelling. PPA's zorgen voor prijsstabiliteit op lange termijn voor de afnemer en voor de nodige zekerheid voor de producent om een investeringsbeslissing te nemen (Bron: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/?uri=CELEX:32024R1747&qid=1730727471036>)

omstandigheden (koudere dag dan voorspeld) of om op te treden in geval van foutieve voorspellingen (meer afname dan voorspeld bijvoorbeeld).

Voor het uitvoeren van de financiële analyse in dit rapport worden de leveranciers verdeeld in categorieën volgens het criterium “Energieproductie”. Dit criterium heeft zoals hierboven vermeld een belangrijke invloed op de inkomsten en kosten alsook op de balansposities. Om de energieleveranciers met elkaar te kunnen vergelijken en relevante conclusies te trekken, voerden we telkens een analyse per categorie uit. Voor meer details over deze groepen leveranciers verwijzen we naar hoofdstuk 4.

1.2 Aantal vergunde en aantal actieve energieleveranciers

Op 30 november 2024 hebben in Vlaanderen in totaal 35 leveranciers een leveringsvergunning voor elektriciteit en hebben 29 leveranciers een leveringsvergunning voor aardgas. Dat is één elektriciteits- en één aardgasleverancier meer dan vorig jaar. Er is dus zeker nog altijd interesse om actief te worden als energieleverancier. De evolutie van het aantal leveranciers kan opgevolgd worden via het jaarlijks Marktrapport. Sommige van deze leveranciers zijn echter niet daadwerkelijk actief: ze leveren geen elektriciteit of aardgas, ook al hebben ze wel een vergunning die dat zou toelaten.

Een samenvattend overzicht vindt u hieronder in Tabel 1. De oranje cellen corresponderen met de actieve leveranciers. De niet-actieve leveranciers zijn aangeduid in het grijs: voor wat betreft elektriciteit zijn er 5 van de 35 vergunde leveranciers niet daadwerkelijk actief, voor wat betreft aardgas is er 1 van de 29 vergunde leveranciers niet actief. De witte cellen betekenen dat de leveranciers in kwestie geen leveringsvergunning hebben aangevraagd voor, al naargelang het geval, elektriciteit of aardgas.

Tabel 1: Leveranciers die vergund en/of actief zijn op de elektriciteits- en/of aardgasmarkt op 30/11/2024

Leverancier	Elektriciteit	Aardgas
Alix bv		
Antargaz Belgium nv		
Aspiravi Energy nv		
Axpo Benelux nv		
Belgian Eco Energy nv		
Bolt Energie bv		
Codel bv ¹⁴		
Dats 24 nv		
Ecopower cv		
Electrabel nv (handelsnaam Engie Electrabel)		
Electrawinds Distributie nv		
Elegant bv		
Elektriciteitsbedrijf Merksplas bv		
Elexys nv		
Elindus nv		

Legende:

Vergund en actief
Vergund, niet actief
Niet van toepassing

¹⁴ Codel bv is de nieuwe naam van Coretec Trading bv na een naamswijziging op 22 november 2023.

Eneco Belgium nv		
Energie.be nv		
Energy Knights bv		
Energy Together bv		
EnergyVision nv		
Eni S.p.A.		
Enki Trading Benelux bv		
Frank Energie België bv		
GETEC Energie GmbH		
Luminus nv		
OCTA+ Energie nv		
OMV Gas Marketing & Trading Belgium bv		
Power Online nv (handelsnaam Mega)		
RWE Supply & Trading GmbH		
Scholt Energy Control nv		
SEFE Energy GmbH ¹⁵		
Slim met Energie België bv		
TotalEnergies Gas & Power Western Europe nv		
TotalEnergies Gas & Power Limited		
TotalEnergies Power & Gas Belgium nv		
Trevion nv		
Vlaams Energiebedrijf nv		
Wase Wind cv		
Yuso bv		

2 Toezicht op de energieleveranciers door de VREG

2.1 (Financieel) toezicht via de toekenning en opvolging van de leveringsvergunning

De levering van elektriciteit en aardgas aan afnemers, via het distributienet of het plaatselijk vervoernet van elektriciteit, is onderworpen aan de voorafgaande toekenning van een leveringsvergunning door de VREG¹⁶. Om een leveringsvergunning toegekend te krijgen, moet aan bepaalde voorwaarden voldaan worden.

Concreet moet de kandidaat-leverancier bewijzen

- i) te beschikken over voldoende financiële en technische capaciteit;
- ii) te beschikken over voldoende capaciteit om aan de behoeften van de klanten te voldoen (zowel voor elektriciteit als voor aardgas);
- iii) te voldoen aan een aantal vereisten betreffende professionele betrouwbaarheid;

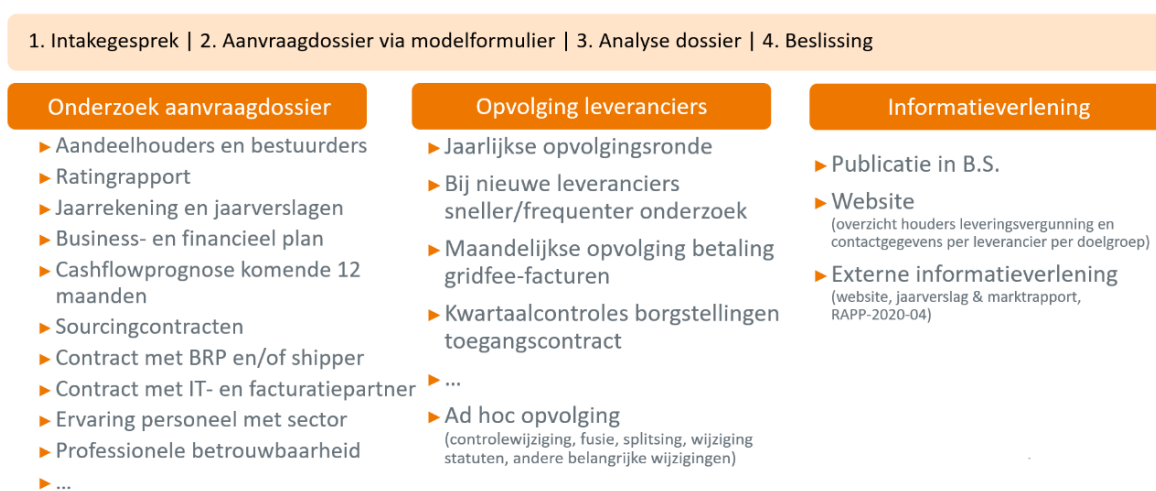
¹⁵ SEFE Energy GmbH is de nieuwe naam van Wingas GmbH na een naamswijziging op 6 juni 2024.

¹⁶ Cf. art. 4.3.1, §1 van het Energiedecreet.

iv) juridisch onafhankelijk te zijn t.o.v. de netbeheerders.¹⁷

In de relevante bepalingen van het Energiebesluit worden een aantal documenten vermeld die “onder meer” kunnen dienen om aan te tonen dat aan de vermelde voorwaarden voldaan is, maar in principe kan de VREG zelf bepalen op welke manier en op basis van welke informatie de beoordeling wordt gemaakt. De kandidaat-energieleverancier is verplicht zijn volledige medewerking te verlenen. Bij de toekenning van een leveringsvergunning wordt een specifieke procedure uit het Energiebesluit gevolgd¹⁸.

Eens men leverancier (‘houder van een leveringsvergunning’) is, moet men aan al de vermelde voorwaarden, waaronder deze inzake financiële capaciteit, blijven voldoen. Om de VREG toe te laten dat te controleren, moet de energieleverancier hierover jaarlijks rapporteren aan de VREG en is er daarnaast een verplichting om steeds belangrijke nieuwe informatie hieromtrent onmiddellijk aan de VREG te bezorgen¹⁹.

Figuur 2: Procedure toekenning en opvolging leveringsvergunning

2.1.1 Procedure toekenning leveringsvergunning

De procedure tot toekenning van een leveringsvergunning verloopt in vier stappen:

1. De aanvraagprocedure start met een intakegesprek met de kandidaat-leverancier. In dat gesprek licht de VREG via een presentatie het aanvraagproces en alle verplichtingen van een leverancier toe;
2. Daarna dient de kandidaat-leverancier een aanvraagdossier in conform het modelformulier op de website van de VREG;
3. De VREG onderzoekt of dat dossier volledig is. Ontbreekt bepaalde informatie, dan wordt een digitale brief gestuurd naar de kandidaat-leverancier met de vraag om de ontbrekende informatie te bezorgen. Eventueel wordt een tweede gesprek georganiseerd indien dit nodig geacht wordt. Het dossier wordt volledig verklaard wanneer alle ontbrekende informatie ingediend is;

¹⁷ Al deze voorwaarden zijn opgenomen in de artikelen 3.2.1 t.e.m. 3.2.7 van het Besluit van de Vlaamse Regering van 19 november 2010 houdende algemene bepalingen over het energiebeleid, BS 8 december 2010 (hierna: Energiebesluit).

¹⁸ Zie de artikelen 3.2.8 t.e.m. 3.2.13 van het Energiebesluit.

¹⁹ Zie de artikelen 3.2.15 t.e.m. 3.2.17 van het Energiebesluit.

4. Binnen de twee maanden na de ontvangst van een volledig aanvraagdossier wordt een beslissing (toekenning/weigering van leveringsvergunning) genomen.

2.1.1.1 Intakegesprek

De aanvraagprocedure start met een intakegesprek met de kandidaat-leverancier. In dat gesprek lichten we via een presentatie het aanvraagproces toe. We gaan uitgebreid in op alle verplichtingen van een leverancier (zie hoofdstuk 1.1). In dit gesprek wordt duidelijk dat de rol van een leverancier meer inhoudt dan enkel energie leveren en een factuur opmaken.

2.1.1.2 Onderzoek aanvraagdossier

De aanvraag voor een leveringsvergunning moet voldoen aan wettelijke en inhoudelijke voorwaarden, terug te vinden in het Energiebesluit. Die voorwaarden zijn ook verwerkt in een modelformulier²⁰ dat moet worden ingevuld door de kandidaat-leverancier. Het aanvraagdossier van de kandidaat-leverancier bestaat uit de documenten die worden vermeld in dat modelformulier.

We vragen o.a. naar de

- Statuten van de vennootschap;
- Aandeelhouders, leden van het bestuursorgaan en leden van de dagelijkse leiding;
- Participaties of bestuursfuncties van de vennootschap.

Voor de beoordeling van de **financiële capaciteit** vragen we o.a. naar:

- Het recentste ratingrapport van bijvoorbeeld Moody's, Standard & Poor's of Fitch, als de vennootschap over dergelijke rating beschikt;
- De jaarrekening en de jaarverslagen van de vennootschap voor de laatste twee boekjaren, met de balans, de resultatenrekening en de toelichting;
- De ondertekende certificatie van de commissaris over de vermelde jaarrekeningen, als ze niet opgenomen zijn in het jaarverslag;
- Een nota met de toegepaste waarderingsregels, als die waarderingsregels niet zijn opgenomen in het jaarverslag;
- Een businessplan en financieel plan dat o.a. volgende gegevens bevat:
 - Gedetailleerde beschrijving van de herkomst van de financiële middelen (eigen en vreemd vermogen) van het bedrijf, inclusief de toekomstige investeringen en financieringsbehoeften.
 - Cashflowplanning per maand die aantoont dat de vennootschap onder de veronderstellingen van het businessplan over voldoende middelen beschikt om steeds aan zijn verplichtingen te voldoen;
 - Prospectieve jaarrekening en balans voor minstens de komende drie jaar met, indien van toepassing, een onderscheid tussen de leveringsactiviteiten en eventuele andere activiteiten van het bedrijf.

Naast het onderzoek van het business- en financieel plan en de jaarrekening gebeurt de beoordeling volgens een soort cascade:

²⁰ Voor meer informatie, zie <https://www.vreg.be/nl/energieleverancier-worden>

- Gaat het om een bestaande vennootschap met een goede rating? Dan wordt die beschouwd als 'weinig risicovol';
- Gaat het om een bestaande vennootschap zonder rating, maar winstgevend en met een goede financiële capaciteit? Ook die wordt beschouwd als 'weinig risicovol';
- Gaat het om een bestaande of recent opgerichte vennootschap zonder rating, en met twijfels over de financiële capaciteit? Dan vraagt de VREG naar:
 - Inbrengen van extra kapitaal;
 - Inbrengen van achtergestelde leningen;
 - Een bijstandsverklaring van de moedermaatschappij.

Andere mogelijke waarborgen zijn bijvoorbeeld:

- Een Profit & Loss Transfer Agreement;
- Cashpooling;
- Een engagementsverklaring door de hoofdaandeelhouder om klanten over te nemen in geval de leverancier de toegang tot het net ontzegd dreigt te worden, zijn leveringsvergunning dreigt opgeheven te worden, of de leverancier dreigt failliet te gaan.

Voor de beoordeling van de **technische capaciteit** vragen we o.a. naar:

- Een omschrijving van de ervaring van het team en de vennootschap in de elektriciteits- en aardgassector;
- Een overzicht van de productiecapaciteit (MW) waarop de aanvrager een beroep kan doen;
- De evenwichtsverantwoordelijke en shipper met wie zal samengewerkt worden;
- Een beschrijving van de wijze waarop volgens UMIG zal gecommuniceerd worden met de distributienetbeheerders;
- De ondertekende sourcingcontract(en), IT-contract, het contract met evenwichtsverantwoordelijke en shipper en de contracten met andere strategische partners.

Voor de beoordeling van de **professionele betrouwbaarheid** vragen we o.a. naar:

- Een bewijs van niet-faillissement en afwezigheid van gerechtelijk akkoord;
- Een uittreksel uit het strafregister over de vennootschap;
- Een getuigschrift van verschuldigde socialezekerheidsbijdragen;
- Een attest van de directe belastingen waaruit blijkt dat de verschuldigde vennootschapsbelasting betaald is;
- Een attest van de indirecte belastingen waaruit blijkt dat de verschuldigde btw betaald is;
- Een ondertekende verklaring op eer waarin onder meer staat dat de bestuurs- en directieleden van de aanvrager niet bij vonnis of arrest dat in kracht van gewijsde is gegaan, veroordeeld werden voor een misdrijf dat hun professionele integriteit aantast en dat de informatie die wordt verstrekt en de stukken die worden toegevoegd, juist, nauwkeurig en volledig zijn.

We onderzoeken of het aanvraagdossier volledig is. Ontbreekt bepaalde informatie, dan wordt een digitale brief gestuurd naar de kandidaat-leverancier en eventueel wordt een tweede gesprek georganiseerd. Tijdens de procedure voor de toekenning van een leveringsvergunning stellen we ook heel wat vragen ter verduidelijking en toelichting. Indien alle nodige documenten zijn ingediend, dan wordt het dossier volledig verklaard.

Binnen de twee maanden na de ontvangst van het volledige dossier wordt de beslissing tot toekenning/weigering van de leveringsvergunning genomen.

2.1.2 Jaarlijkse opvolging houders leveringsvergunning

Na de toekenning van een leveringsvergunning blijft de VREG elke leverancier opvolgen. De artikelen 3.2.15 t.e.m. 3.2.17 van het Energiebesluit bevatten hieromtrent enkele relevante regels.

Alle leveranciers moeten minstens één keer per jaar een opvolgingsdossier indienen bij de VREG. De deadline daarvoor is 31 mei. De VREG vraagt om in het opvolgingsdossier een update te geven van alle documenten uit het aanvraagdossier. Op basis daarvan gaat de VREG na of de vergunde leverancier nog altijd voldoet aan alle wettelijke voorwaarden.

Bij recent vergunde leveranciers gebeurt dit onderzoek frequenter dan één keer per jaar. De VREG vraagt in dat geval per kwartaal of per half jaar financiële cijfers op, bijvoorbeeld een update van het financieel plan en een cashflowforecast voor de komende 12 maanden.

Daarnaast doet de VREG ook een ad-hoc opvolging naar aanleiding van verplichte meldingen door leveranciers. Zo moet elke controlewijziging, fusie of splitsing waarbij een leverancier betrokken is onverwijld aan ons gemeld worden. Hetzelfde geldt voor elke andere belangrijke wijziging die gevolgen kan hebben voor de wijze waarop de leverancier voldoet aan de voorwaarden van het Energiebesluit.

2.2 Evaluatie en versterking opvolging leveranciers sinds de energiecrisis

Binnen het kader van zijn taken en bevoegdheden breidde de VREG sinds de start van de energiecrisis in het najaar van 2021 de jaarlijkse controle van energieleveranciers uit en was er overleg met verschillende marktpartijen. Voor meer details over de periode 2021-2023 verwijzen we naar het rapport van vorig jaar²¹.

2.2.1 Opvolging gridfee-betalingen en borgstellingen t.a.v. netbeheerders

Op ons initiatief startten we met Fluvius een systematische rapportering op in het kader van de opvolging van de leveranciers.

Sinds 2023 heeft dit vooral als doel om zo vroeg mogelijk signalen op te vangen van marktspelers in de problemen. Fluvius volgt de betaling van de gridfee-facturen²² door de energieleveranciers nauwer op en rapporteert hierover maandelijks aan de VREG. Mocht er een betalingsachterstand zijn bij een leverancier kunnen we opvolgen wat de oorzaken zijn en opvolgen of dit tijdelijk is.

Op vraag van de VREG rapporteert Fluvius sinds begin 2023 elk kwartaal over de opvolging van de borgstellingen door de energieleveranciers in het kader van de toegangscontracten.

²¹ Raadpleegbaar via: <https://www.vreg.be/nl/document/rapp-2023-21>

²² Gridfee-facturen zijn de facturen voor de periodieke Tarieven voor Aansluiting op het distributienet; de Tarieven voor gebruik van het distributienet met inbegrip van de kosten in verband met het gebruik van het transmissienet en de kosten in verband met de openbare dienstverplichtingen; de Tarieven voor Ondersteunende diensten; de belastingen, heffingen, toeslagen, bijdragen en retributies.

Vooraleer een toegangshouder/leverancier toegang krijgt tot de distributienetten moet hij één van de hierna voorziene borgstellingen voorleggen ter garantie van zijn financiële verplichtingen aan de distributienetbeheerder:

- Officiële credit rating toegekend door een officieel erkend ratingbureau m.n. Standard & Poors, Moody's of Fitch
- Voldoen aan volgende financiële ratio's berekend op basis van de jaarrekening van de leverancier betreffende de 2 boekjaren die het jaar van de verrichtingen in het kader van het toegangscontract voorafgaat:
 - EBITDA t.o.v. financiële lasten ≥ 5
 - Netto-financiële schuld t.o.v. balanstotaal = maximum 40%
 - EBITDA t.o.v. financiële schulden = minimum 30%.
 - Quickratio of acid test ratio: $(\text{vlottende activa} - \text{voorraden}) / \text{vreemd vermogen op korte termijn} \geq 1$
- Onvoorwaardelijke "parent guarantee" op eerste verzoek
- Onvoorwaardelijke bankwaarborg op eerste verzoek
- Een waarborgsom via overschrijving op de rekening van de distributienetbeheerder.

Fluvius bezorgt ons een overzicht met alle huidige borgstellingen, alle acties die zij namen het voorbije kwartaal (bv. opvragen recente rating, hernieuwen ratioberekening, informatie over het verhogen of verlagen van bank- en cashwaarborgen), welke data werden opgevraagd en onderzocht en lopende en openstaande zaken.

Maandelijks rapporteert transmissienetbeheerder Elia ons of de evenwichtsverantwoordelijken hun bankgaranties ten aanzien van Elia tijdig verhogen en of alle facturen ten aanzien van Elia tijdig worden betaald.

2.2.2 Extra rapporteringen door leveranciers en andere controles

Sinds de energiecrisis stellen we de energieleveranciers bijkomende vragen in de formele jaarlijkse opvolging (zie hoofdstuk 2.1.2):

- Een gedetailleerd cashflowstatement per maand voor de periode mei jaar N - april jaar N+1 inclusief toelichting bij de financiering die zal voorzien worden voor maanden met een negatieve cashflow.
- Een beschrijving van de aankoop- en hedgingstrategie: hoe kopen de energieleveranciers hun elektriciteit en aardgas aan, en hoe dekken ze zich in tegen stijgende of dalende prijzen (zie hoofdstuk 3)?
- Een beschrijving van de belangrijkste risico's voor de financiële en operationele positie (zie hoofdstuk 3):
 - Marktrisico's als gevolg van volatiele prijzen, margin calls, volumes of klantaantallen;
 - Debiteurenrisico's als gevolg van niet of niet tijdige betaling door klanten;
 - Tegenpartijrisico's als gevolg van niet of niet volledige nakoming van verplichtingen door tegenpartijen;
 - Liquiditeitsrisico's als gevolg van onvoldoende liquide middelen om aan betalingsverplichtingen te voldoen;
 - Operationele risico's als gevolg van de dagelijkse activiteiten, waaronder het voorspellen van volumes en ICT-risico's;

- Risico's als gevolg van andere activiteiten dan de levering van gas of elektriciteit;
- Andere risico's.
- De maatregelen om de bovenstaande risico's te mitigeren, en in welke mate deze maatregelen doeltreffend waren?
- Het percentage 'bad debt' over het jaar N en de evolutie van dit percentage t.o.v. jaar N-1 en t.o.v. de jaren vóór de energiecrisis.

Sinds 2024 moeten de leveranciers die gezinnen beleveren maandelijks een aantal cijfers rond wanbetaling van hun klanten aan ons rapporteren. Het gaat o.a. om volgende cijfers:

- Het aantal verstuurd ingebrekestellingen
- Het aantal opgestarte afbetalingsplannen
- De gemiddelde uitstaande schuld en het maandelijks afbetalingsgedrag
- Het aantal opgezegde leveringscontracten
- ...

Op die manier volgen wij het betaalgedrag van klanten op en het mogelijke risico op wanbetaling dat een leverancier loopt.

In het najaar van 2024 organiseerden we geen individuele overleggesprekken met alle actieve leveranciers (wat de VREG wel deed in het najaar van 2021 en 2022), maar enkel met de meest recent vergunde leveranciers. Omdat dit kleinere marktspelers zijn die (op één na) geen deel uitmaken van een groep willen we de vinger aan de pols houden.

Sinds de energiecrisis controleren we op regelmatige tijdstippen of de energieleveranciers openstaande schulden hebben bij de RSZ, btw en andere belastingadministraties. Sinds 2024 checken we dit halfjaarlijks.

Daarnaast gaan we via gespecialiseerde software de kredietscore na van alle energieleveranciers. Via deze kredietscore brengen we de kredietwaardigheid en het risicoprofiel in kaart. Dit onderzoek doen we sinds 2024 halfjaarlijks.

2.2.3 Kennisopbouw rond prudentiële regulering

In 2024 bouwde de VREG kennis op rond risicobeheer door de leveranciers en prudentiële regulering²³ in het kader van een werkgroep binnen CEER²⁴.

Tijdens de energiecrisis verlieten verschillende leveranciers de markt om financiële redenen en/of door een gebrek aan (of slecht gedefinieerde) hedgingstrategieën²⁵. Deze ervaring toonde de noodzaak om de betrouwbaarheid van leveranciers te waarborgen en afnemers te beschermen tegen risicovolle inkoopstrategieën. Prudentiële regulering, via hedgingvereisten, financiële verplichtingen, stresstesten of risicobeheer, wordt beschouwd als een van de belangrijkste oplossingen om deze uitdaging aan te gaan.

²³ Prudentiële regulering: toezicht en maatregelen bedoeld om het vermogen van gereguleerde entiteiten te beoordelen om risico's te meten, te beheren en te beperken, en om deze entiteiten aan te moedigen om verantwoorde praktijken aan te nemen, rekening houdend met het risico dat hun activiteit met zich meebrengt.

²⁴ CEER: Council of European Energy Regulators.

²⁵ Hedgingstrategie of afdekkingsstrategie: een strategie om prijsrisico's af te dekken. Een strategie die gericht is op het indekken van elke open positie en dat via de beschikbare instrumenten in de markt of via de beschikbare productiemiddelen.

Richtlijn (EU) 2024/1711²⁶ voegde medio 2024 in Richtlijn (EU) 2019/944²⁷ een nieuw artikel 18bis in, een artikel over toezicht op risicobeheer en hedgingstrategieën van leveranciers. Het eerste deel van het artikel luidt als volgt:

De regulerende instanties of, indien een lidstaat daartoe een alternatieve onafhankelijke bevoegde autoriteit heeft aangewezen, die aangewezen bevoegde autoriteit, zorgen ervoor, rekening houdend met de omvang van de leverancier of de marktstructuur, indien passend door stresstests uit te voeren, dat leveranciers:

a) over passende afdekkingsstrategieën beschikken en deze uitvoeren om het risico van veranderingen in de elektriciteitsvoorziening op de groothandelsmarkt voor de economische levensvatbaarheid van hun contracten met afnemers te beperken, waarbij de liquiditeit op en de prijssignalen van kortetermijnmarkten in stand worden gehouden;

b) alle redelijke maatregelen treffen om hun risico op een onderbreking van de levering te beperken.

Dit artikel moet in regelgeving worden omgezet in 2025 en het verplicht Europese lidstaten om de hedgingstrategieën van leveranciers te monitoren, met als voornaamste doel na te gaan dat leveranciers niet te veel risico's nemen die het naleven van hun contracten met afnemers in het gedrang brengen.

Deze extra monitoring zou perfect passen binnen het kader van de procedure tot toekenning van leveringsvergunningen door de VREG en de jaarlijkse opvolging van houders van leveringsvergunningen.

De VREG had een leidende rol in het rapport²⁸ dat deze werkgroep binnen CEER opleverde en leerde hoe andere landen (o.a. Nederland, het Verenigd Koninkrijk, Frankrijk, Zweden en Spanje) toezicht houden op energieleveranciers. Het rapport bevat een 'toolbox' met mogelijke mechanismen bij het ontwerpen van een kader voor leveranciersrisicobeheer en de monitoring van hedgingstrategieën en biedt inzichten in hoe dit toezicht vorm kan gegeven worden.

2.3 Bemiddeling voorafgaand aan ontzegging toegang tot het distributienet

De VREG speelt ook een sleutelrol bij de ontzegging van de toegang tot het net.

Artikel 4.1.18 van het Energiedecreet is het basisartikel i.v.m. de toegang tot de distributienetten en het plaatselijk vervoernet van elektriciteit. Volgens dit artikel kan de netbeheerder o.m. de toegang tot zijn net beëindigen indien de toegangshouder niet meer voldoet aan de voorwaarden voor de toegang tot zijn net, vastgelegd in of krachtens de technische reglementen van de VREG.

²⁶ Richtlijn (EU) 2024/1711 van het Europees Parlement en de Raad van 13 juni 2024 tot wijziging van de Richtlijnen (EU) 2018/2001 en (EU) 2019/944 inzake het verbeteren van de opzet van de elektriciteitsmarkt van de Unie, raadpleegbaar via: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/?uri=CELEX:32024L1711>. Meer bepaald voegt art. 2, 6) van de voormelde Richtlijn het nieuwe art. 18bis in Richtlijn (EU) 2019/944 in.

²⁷ Richtlijn (EU) 2019/944 van het Europees Parlement en de Raad van 5 juni 2019 betreffende gemeenschappelijke regels voor de interne markt voor elektriciteit en tot wijziging van Richtlijn 2012/27/EU, raadpleegbaar via: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32019L0944&from=EN>.

²⁸ Raadpleegbaar via: <https://www.ceer.eu/publication/use-of-prudential-regulation-mechanisms-to-promote-effective-supplier-risk-management-in-the-energy-sector/>

De voorwaarden voor de toegang tot het elektriciteitsdistributienet worden meer bepaald opgelijst in art. 4.2.2 van het Technisch Reglement voor de Distributie van Elektriciteit (TRDE)²⁹ van de VREG. De voorwaarden voor de toegang tot het aardgasdistributienet worden opgelijst in het analoge art. 4.2.2 van het Technisch Reglement voor de Distributie van Gas (TRDG)³⁰ van de VREG. Eén van de in deze artikelen vermelde voorwaarden is de ondertekening van het meest recente toegangscontract met de elektriciteits- resp. aardgasdistributienetbeheerder. Het Toegangscontract Elektriciteit en het Toegangscontract Aardgas³¹ bevatten elk op hun beurt een artikel 5 met opschortende voorwaarden voor het verlenen van toegang tot het elektriciteits- resp. aardgasdistributienet.

De voorwaarden in het TRDE en het Toegangscontract Elektriciteit resp. het TRDG en het Toegangscontract Aardgas hebben o.m. betrekking op het voldoen aan de vastgelegde betalingsvoorwaarden en het bewijs van financiële capaciteit op basis van een borgstelling. Voor wat betreft deze borgstelling, laten art. 10 van het Toegangscontract Elektriciteit resp. art. 10 van het Toegangscontract Aardgas de toegangshouder (leverancier) verschillende mogelijkheden: een officiële credit rating, financiële ratio's, een onvoorwaardelijke parent guarantee, een onvoorwaardelijke bankwaarborg of een waarborgsom.

Art. 7.2 Toegangscontract Elektriciteit | Art. 7.2 Toegangscontract Aardgas bepaalt de "aangelegenheden die aanleiding kunnen geven tot het geheel of gedeeltelijk opschorten of beëindigen van de toegang tot het distributienet aan de toegangshouder". Daaronder deze aangelegenheden:

- er zijn ernstige signalen in de markt m.b.t. de financiële capaciteit van de toegangshouder (leverancier);³²
- de toegangshouder (leverancier) leeft de financiële verplichtingen uit het toegangscontract (bijvoorbeeld rond de borgstelling) niet na.³³

Conform art. 4.1.18. §3 en §3/1 van het Energiedecreet kan de netbeheerder in principe³⁴ maar overgaan tot ontzegging van de toegang van een toegangshouder (leverancier) tot het net, na i) voorafgaande bemiddeling door de VREG en ii) voorafgaande toestemming van de VREG.

Het Toegangscontract Elektriciteit | Toegangscontract Aardgas bevat voor elke aangelegenheid die aanleiding kan geven tot de ontzegging van de toegang tot het distributienet, de na te volgen procedurele regels. Kort samengevat zal de distributienetbeheerder (Fluvius) telkens contact opnemen met de betrokken toegangshouder (leverancier) en deze een termijn geven om de

²⁹ Technisch Reglement voor de Distributie van Elektriciteit in het Vlaamse Gewest van 24 maart 2023, goedgekeurd bij beslissing van de VREG met referentie BESL-2023-07 en gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad op 13 april 2023, en later gewijzigd bij beslissing van de VREG met referentie BESL-2024-106. Raadpleegbaar via: www.vreg.be/nl/technische-reglementen.

³⁰ Technisch Reglement voor de Distributie van Gas in het Vlaamse Gewest van 24 maart 2023, goedgekeurd bij beslissing van de VREG met referentie BESL-2023-09 en gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad op 13 april 2023. Raadpleegbaar via: www.vreg.be/nl/technische-reglementen.

³¹ De toegangscontracten met de elektriciteits- en aardgasdistributienetbeheerders zijn raadpleegbaar via: www.vreg.be/nl/energieleverancier-worden.

³² Zie meer bepaald art. 7.2.1, laatste lid Toegangscontract Elektriciteit | art. 7.2.1, laatste lid, Toegangscontract Aardgas.

³³ Zie meer bepaald art. 7.2.4 Toegangscontract Elektriciteit | art. 7.2.4 Toegangscontract Aardgas.

³⁴ Volgens die bepaling is voorafgaande bemiddeling door de VREG en toestemming van de VREG slechts in drie gevallen niet vereist "bij overmacht of een noodsituatie, zoals omschreven in het van toepassing zijnde technisch reglement", ii) indien "de netbeheerder oordeelt dat er een ernstig risico bestaat voor de veiligheid van personen of materieel" en iii) indien "voor een individueel toegangspunt, het aansluitingsvermogen op aanzienlijke wijze overschreden wordt".

nodige informatie te bezorgen, en de niet-naleving van het toegangscontract te beëindigen. Als dat niet gebeurt, dan zal de VREG de distributienetbeheerder (Fluvius) en de toegangshouder (leverancier) oproepen voor een bemiddelingsvergadering. De VREG neemt daarbij de rol van bemiddelaar en procesbegeleider op zich, en maakt o.a. een formeel proces-verbaal op van de bemiddelingsvergadering. Al naargelang het geval kunnen er één of meerdere bemiddelingsvergaderingen worden georganiseerd. Zolang de VREG de bemiddeling niet formeel beëindigt, worden de termijnen voor evt. ontzegging van de toegang, zoals voorzien in het toegangscontract, geschorst.³⁵

Na het doorlopen van de bemiddeling kan de DNB, zoals al vermeld, de toegang slechts ontzeggen na voorafgaande toestemming door de VREG.

Sinds 2023 rapporteert Fluvius elk kwartaal, op onze vraag, over de opvolging van de financiële borgstellingen door de energieleveranciers in het kader van de toegangscontracten.

Vooraleer een toegangshouder/leverancier toegang krijgt tot de distributienetten moet hij één van de vijf voorziene borgstellingen voorleggen ter garantie van zijn financiële verplichtingen aan de distributienetbeheerder.

Fluvius bezorgt ons een overzicht met alle huidige waarborgen. Voor meer details, zie hoofdstuk 2.2.1.

Meer achtergrondinformatie over het regelgevend kader i.v.m. de leveringsvergunning, de toegang tot het net en de noodleveranciersregeling, evenals de rol van de VREG daarbij, vindt u achteraan dit rapport (zie Bijlage 1).

2.4 Leveranciers die hun activiteiten stopzetten

Uiteraard bestaat altijd het risico dat een energieleverancier er niet meer in slaagt om al zijn contractuele, wettelijke en inzonderheid financiële verplichtingen na te komen, en daardoor zijn activiteiten moet beëindigen.

Zoals hierboven al uitgebreid beschreven, kan de VREG globaal genomen langs twee wegen financiële problemen van energieleveranciers op het spoor komen en opvolgen:

- Langs de ene kant via de opvolging van de financiële capaciteit van de energieleverancier. Is de financiële capaciteit van een energieleverancier niet langer toereikend, dan zal de VREG de energieleverancier daarop wijzen, de kans geven om zich opnieuw in de regel te stellen, en – wanneer de financiële problemen voortduren – horen³⁶. In het kader van die opvolging kan de VREG bijvoorbeeld extra financiële zekerheden vragen van een energieleverancier.
- Langs de andere kant zal de VREG door de distributienetbeheerders (Fluvius) worden ingelicht, als zij menen dat een energieleverancier niet meer voldoet aan zijn financiële verplichtingen bepaald in het toegangscontract, als toegangshouder. De VREG heeft dan de taak om te bemiddelen tussen Fluvius en de energieleverancier-toegangshouder³⁷.

³⁵ Conform art. 7.2.5, laatste lid Toegangscontract Elektriciteit | art. 7.2.5, laatste lid Toegangscontract Aardgas.

³⁶ Zie artikel 3.2.14 van het Energiebesluit.

³⁷ Cf. artikel 4.1.18, §3/1 van het Energiedecreet.

In het beste geval kan er bij financiële problemen van een energieleverancier een oplossing gevonden worden, en kan de energieleverancier zijn activiteiten verderzetten. In het slechtste geval moet de energieleverancier zijn activiteiten stopzetten, hetzij omdat de VREG, na de energieleverancier te hebben gehoord, zich genoodzaakt ziet de leveringsvergunning op te heffen, hetzij omdat de bemiddeling i.v.m. de toegang tot het net mislukt en de distributienetbeheerders de energieleverancier-toegangshouder de toegang tot hun net ontzeggen, na toestemming door de VREG. Daarnaast bestaat ook de mogelijkheid dat een energieleverancier failliet gaat, of dat er ten aanzien van hem een gerechtelijke reorganisatieprocedure wordt geopend.³⁸

In veel gevallen kan een stopzetting van de activiteiten van een energieleverancier wel grondig worden voorbereid, zodat zijn klanten er zo weinig mogelijk hinder van ondervinden. In elk geval zal geen enkele klant zonder elektriciteit of aardgas vallen. Fluvius treedt immers tijdelijk op als noodleverancier,³⁹ totdat de voormalige klanten van de betrokken energieleverancier een nieuw contract sluiten met een commerciële energieleverancier.

In de 20 jaar sinds de vrijmaking van de elektriciteits- en aardgasmarkt (2002 en 2003) waren er twee periodes waarin een aantal energieleveranciers hun activiteiten stopzetten:

- Een eerste periode was in 2018. Drie energieleveranciers, Belpower International, Energie I&V België (handelsnaam Anode) en Energy People, moesten hun activiteiten stopzetten omdat ze niet meer aan al hun financiële verplichtingen voldeden. Ook het bedrijf Energie E&E (ook onder handelsnaam Anode) kwam in de problemen. Aangezien dit bedrijf optrad als evenwichtsverantwoordelijke van een aantal leveranciers, moesten deze op zoek naar een nieuwe partner. De tweede helft van 2018 was een periode van grote stijgingen van de prijzen op de energiemarkten.
- Een tweede periode begon aan het eind van de zomer van 2021: toen begonnen de prijzen op de Europese groothandelsmarkten te stijgen. Hierdoor kwamen drie energieleveranciers in de problemen: Vlaamse Energieleverancier, Watz en Energie 2030 Agence (AECO). Voor meer informatie verwijzen wij naar hoofdstuk 2.4 van de rapporten van december 2022⁴⁰ en december 2023⁴¹.

2.4.1 Afronding faillissement Vlaamse Energieleverancier

Bij vonnis van 19 november 2024 werd het faillissement van Vlaamse Energieleverancier (VEL) afgesloten. Uit het verslag van de curatoren blijkt dat ex-klanten van VEL die te veel voorschot betaalden ongeveer 56% van hun geld terugkrijgen. Dit betekent ook dat de curatoren van VEL bij heel wat klanten geld hebben kunnen recupereren van onbetaalde voorschotfacturen en jaarafrekeningen.

³⁸ De belangrijkste regels m.b.t. faillissement en gerechtelijke reorganisatie zijn opgenomen in Boek XX van het Wetboek van Economisch Recht (WER).

³⁹ Cf. artikel 4.3.3 van het Energiedecreet.

⁴⁰ Raadpleegbaar via: <https://www.vreg.be/nl/document/rapp-2022-24>

⁴¹ Raadpleegbaar via: <https://www.vreg.be/nl/document/rapp-2023-21>

3 Belangrijke risico's voor de leveranciers

Sinds 2023 vragen we de energieleveranciers in het kader van de jaarlijkse opvolging om de belangrijkste risico's voor hun financiële en operationele positie te beschrijven. De VREG definieerde volgende risico's:

- Marktrisico's als gevolg van volatiele prijzen, margin calls, evoluties in volumes of klantenaantallen;
- Debiteurenrisico's als gevolg van niet of niet-tijdige betaling door klanten;
- Tegenpartijrisico's als gevolg van niet of niet volledige nakoming van verplichtingen door (strategische) tegenpartijen;
- Liquiditeitsrisico's als gevolg van onvoldoende liquide middelen om aan betalingsverplichtingen te voldoen;
- Operationele risico's als gevolg van de dagelijkse activiteiten, waaronder het voorspellen van volumes en ICT-risico's;
- Risico's als gevolg van andere activiteiten dan de levering van gas of elektriciteit;
- Andere risico's zoals personeelsverloop, wijzigingen in regelgeving, cybersecurity en digitalisering.

We vroegen de leveranciers ook naar de genomen maatregelen om de bovenstaande risico's te mitigeren (risicobeheersstrategieën).

Wij vragen de leveranciers elk jaar deze risico's te actualiseren en de risicobeheersstrategieën up te daten.

In wat volgt gaan we in detail in op al deze risico's en de maatregelen die de leveranciers nemen om deze risico's te beperken. We beschrijven daarnaast ook hoe wij dit risico opvolgen.

3.1 Marktrisico's

Marktrisico's zijn sterk gelinkt aan de toestand van de markt, en dus sterk gerelateerd aan de volatiele groothandelsprijzen, aan volumes die klanten afnemen en het gedrag van klanten (churn bijvoorbeeld, het aantal klanten dat jaarlijks vertrekt bij een energieleverancier).

3.1.1 Context – evolutie groothandelsprijzen

De energieprijzen op de groothandelsmarkten zijn beginnen stijgen vanaf het begin van het najaar van 2021. Enerzijds kwam dit door een grote vraag naar aardgas vanuit China, en door de toename van de economische activiteit na de coronacrisis. Anderzijds waren de aardgasopslagniveau's in Europa lager dan normaal en lag het aanbod van aardgas via pijpleidingen lager dan normaal.

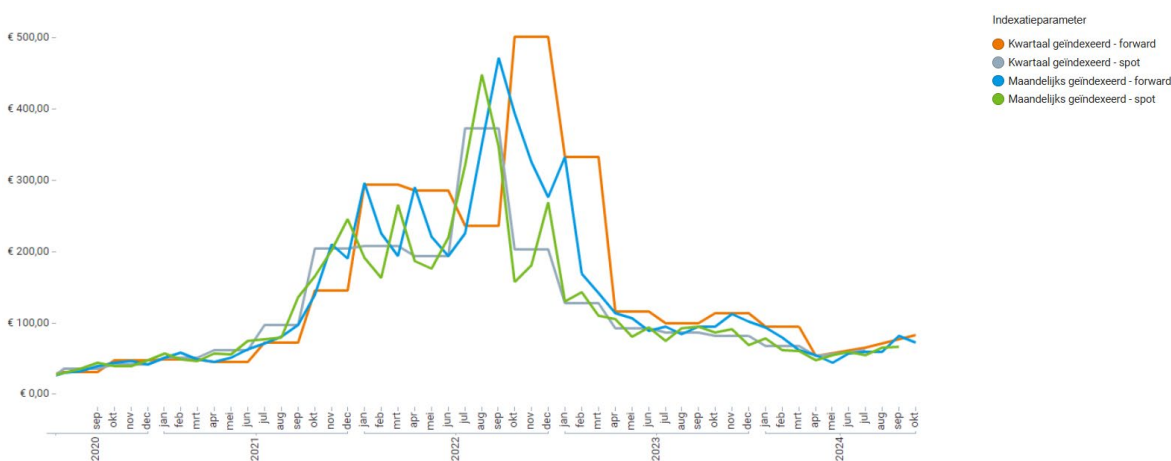
Na de inval van Rusland in Oekraïne eind februari 2022 stegen de groothandelsprijzen voor aardgas opnieuw. Door de economische sancties vanuit Europa en de reactie daarop door Rusland, levert Rusland minder aardgas aan Europa sinds het najaar van 2022. Dit veroorzaakte

zenuwachtigheid op de Europese markten, die leidde tot volatiele aardgasprijzen op ongezien hoge niveaus. Aardgas wordt nu vooral ingevoerd vanuit Noorwegen (via pijpleidingen) en vanuit de Verenigde Staten van Amerika (vloeibaar gas via LNG-tankers).

De hoge groothandelsprijzen voor elektriciteit kunnen verklaard worden door het mechanisme van marginale prijszetting. Marginale prijszetting betekent dat de elektriciteitsprijzen worden bepaald door de variabele kosten van de marginale productiecentrale, d.w.z. de duurste productiecentrale die nodig is om aan de vraag te voldoen. De productiekost van de laatst geproduceerde kWh komt overeen met deze van gas- of steenkoolcentrales, daar deze productiecentrales de hoogste variabele kosten hebben, gelet op de kost van de brandstof (gas of steenkool). Bovendien omvat de productiekost van elektriciteit in een gas- of steenkoolcentrale niet enkel de kost van de brandstof, maar ook de CO₂-emissiekost. Hoe hoger de prijs van aardgas of steenkool en de prijs van CO₂, hoe groter de kosten van deze productiecentrales en dus hoe hoger de prijzen op de groothandelsmarkt voor elektriciteit.

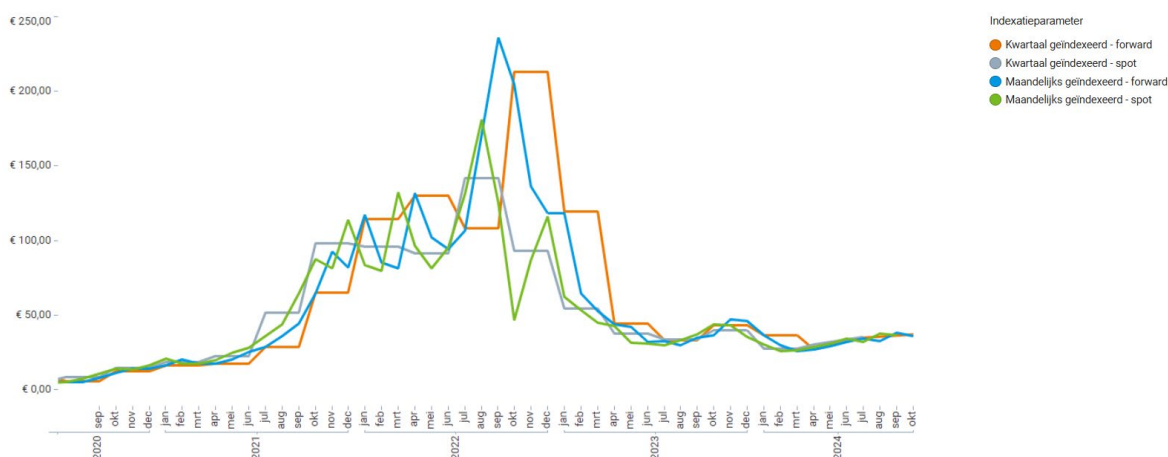
Vanaf april 2023 zagen we een aanzienlijke prijsdaling op de groothandelsmarkten, maar in het najaar van 2024 zijn de prijzen opnieuw gestegen door geopolitieke factoren zoals de toegenomen spanning in Oekraïne, onduidelijkheid over de hernieuwing van het contract over de Russische Gazprom-pijpleiding die Russisch gas bracht via Oekraïne naar Europa, de oorlog in het Midden-Oosten en de herverkiezing van Donald Trump in de Verenigde Staten van Amerika. Wij volgen de prijsevoluties elke maand op en bieden transparantie via een dashboard op onze website⁴².

In Figuur 3 en Figuur 4 ziet u de evolutie van de indexatieparameters op basis van de prijzen op de groothandelsmarkten van elektriciteit en gas relevant voor België. Hiermee geven we een beeld van de prijstendens op de groothandelsmarkten en volgen we de evoluties op.

Figuur 3: Evolutie indexatieparameters o.b.v. groothandelsprijzen elektriciteit (€/MWh, excl. btw)

⁴² Raadpleegbaar via: https://dashboard.vreg.be/report/DMR_Groothandelsprijzen.html

Figuur 4: Evolutie indexatieparameters o.b.v. groothandelsprijzen aardgas (€/MWh, excl. btw)

3.1.2 Aanbod contracten

Sinds de energiecrisis hebben veel leveranciers hun aanbod **contracten met vaste prijzen of klikmogelijkheden beperkt**. Door de prijsvolatiliteit en mogelijke fouten in volumevoorspellingen zijn de kosten en risico's te groot geworden. Veel leveranciers zijn terughoudender geworden om vaste contracten aan te bieden. De leveranciers die wel nog vaste prijzen of klikcontracten aanbieden geven aan dat ze hogere risicopremies vragen om het risico zoveel mogelijk in te dekken. Een aantal leveranciers beperkt ook het aantal klanten (volume) dat op een productversie van een vast product kan intekenen.

Er worden voornamelijk **contracten met variabele of dynamische prijzen** aangeboden waarbij de klanten (grotendeels) het prijsrisico dragen, maar anderzijds ook profiteren van prijsdalingen.

De leveranciers die contracten aanbieden met prijzen die gehedged worden (zie 3.1.3, bijvoorbeeld contracten met vaste prijzen), geven aan hun werknemers goed op te leiden, de hedgingstrategieën regelmatig te evalueren en heel aandachtig te zijn voor de prijsevoluties op de markten om de prijsvolatiliteit zoveel mogelijk te kunnen opvangen. Deze leveranciers geven ook aan dat niet enkel hoge prijzen op spotmarkten een risico zijn, maar ook de zeer hoge margin calls⁴³ bij hoge energieprijzen. Deze margin calls zetten een heel hoge druk op hun liquiditeit.

Een oplossing van leveranciers om de risico's bij hedging in te dekken is hun marge verhogen. Deze marge kan dan worden gebruikt voor gestegen aankoop-, verkoop- of onbalanskosten, maar ook voor gestegen financieringskosten en eventuele wanbetaling van klanten.

Het aantal en de aard van de aangeboden producten per leverancier kan opgevolgd worden via de V-test⁴⁴ en via een dashboard op onze website⁴⁵. Leveranciers rapporteren al geruime tijd over het aantal afnemers per product. Sinds 2024 rapporteren leveranciers ook maandelijks over het aantal afnemers per productversie⁴⁶.

⁴³ Margin calls: garanties die energieleveranciers of traders moeten stellen om op lange termijn energie te kunnen kopen op de groothandelsmarkten. Deze garanties of margin calls dienen als verdediging tegen wanbetaling door de energieleverancier of trader. Hoe hoger de prijzen op de groothandelsmarkten, hoe hoger de vereiste margin calls.

⁴⁴ Raadpleegbaar via: <https://vtest.vreg.be/>

⁴⁵ Raadpleegbaar via: https://dashboard.vreg.be/report/DMR_Contractaanbod_E_G.html

⁴⁶ Een product met naam x kan een lange levensloop kennen en al jaren met dezelfde naam worden aangeboden. Elke maand worden de prijzen van dit product geactualiseerd in een nieuwe productversie.

3.1.3 Risicobeheersstrategie: hedging⁴⁷

Om de toegepaste hedgingstrategieën van de leveranciers beter te begrijpen, moeten we een onderscheid maken tussen de verschillende types contracten die leveranciers aanbieden aan hun klanten. Hieronder volgt inzicht in hoe energieleveranciers in Vlaanderen hun hedgingstrategie beschrijven. Deze beschrijving maakt deel uit van het jaarlijkse opvolgingsdossier dat leveranciers aan de VREG moeten bezorgen.

3.1.3.1 Vaste prijzen

In het geval van contracten met vaste prijzen, wordt er over het algemeen gewerkt met back-to-back hedging. Hierbij wordt het voorspelde volume zo snel mogelijk ingekocht aan een prijs die overeenstemt met wat de leverancier aan zijn klanten aanbiedt. Hiermee dekken de leveranciers zich al gedeeltelijk in voor de verschillende risico's.

Een aantal leveranciers geven aan de volumes al aan te kopen voordat klanten zich hebben ingeschreven op het product. Zij moeten dus niet alleen de volumes schatten, maar ook het aantal klanten. Andere leveranciers wachten tot klanten zich niet meer kunnen inschrijven op het product. Zij moeten dus niet het aantal klanten inschatten, maar riskeren wel dat de prijs op de groothandelsmarkten al sterk veranderd is ten opzichte van wat ze hebben aangeboden aan de klanten.

Sommige leveranciers geven aan dat het aangekochte volume rekening houdt met churn. Waarschijnlijk houden veel meer leveranciers hier rekening mee, maar gaven ze het niet aan in hun antwoord. Als er specifieke churnpercentages worden aangegeven, liggen deze meestal rond 20%.

Leveranciers met eigen productie, productie van de moedermaatschappij, of met PPA's (power purchase agreements met groene producenten) zorgen ervoor dat ze (een deel van de) verkochte volumes hiermee kunnen dekken.

Voor B2B voorzien leveranciers klikmogelijkheden. Hierbij kunnen de klanten ervoor kiezen om de prijzen voor een bepaalde periode vast te leggen, afhankelijk van de groothandelsprijzen op het moment van de klik. De leverancier dekt zich op het moment van de klik altijd voor 100% in. De klanten krijgen hierbij van de meeste leveranciers ook een toegelaten bandbreedte (hoeveel mogen ze afwijken van voorspelde volumes/vermogens). Wanneer ze buiten de bandbreedte gaan, moeten ze de bijkomende volumes betalen aan bv. spotprijzen.

Verschillende leveranciers beperken de klikcontracten of de mogelijkheden bij klikcontracten naar aanleiding van de energiecrisis.

3.1.3.2 Variabele prijzen

Over het algemeen volgen de leveranciers de strategie zoals aangegeven door de indexatieparameter (bv. Endex 303: koop gedurende het kwartaal voorafgaand aan het leveringskwartaal het voorspelde volume in).

⁴⁷ Hedging: een strategie om prijsrisico's af te dekken. Een strategie die gericht is op het indekken van elke open positie en dat via de beschikbare instrumenten in de markt of via de beschikbare productiemiddelen.

3.1.3.3 Open posities

Gezien hedging voor vaste en variabele prijzen gebeurt op basis van voorspelde volumes, is er nog altijd een resterend risico voor voorspellingsfouten, waardoor niet alles op voorhand gehedged kan worden en dus nog open staat. Leveranciers proberen dit risico zoveel mogelijk te beperken of door te rekenen aan de klanten. Zo geeft één leverancier aan dat ze een ‘shaping-risico’ doorrekenen.

Open posities kunnen ook ontstaan doordat er op de markten vaak een minimum verhandelbaar volume is (bijv. 1 MW). Hierdoor blijft er een vaak een residu over van 0,x MW dat niet direct ingedekt kan worden. Voor kleine leveranciers kan dit met de hogere prijsvolatiliteit ook al een serieus risico vormen.

3.1.3.4 Dynamische prijzen

We zagen het aanbod aan dynamische contracten gestaag stijgen over 2023. Deze evolutie zet zich verder in 2024. Het belangrijkste argument voor dynamische prijzen lijkt risicobeperking. Door de volumes pas een dag op voorhand aan te kopen, zijn de volumevoorspellingen redelijk nauwkeurig en valt het volumerisico deels weg. Ook het prijsrisico wordt doorgerekend naar de klant.

3.1.4 Aantal klanten en volumes

Veranderingen in volumes en klantenaantallen kunnen ook een invloed hebben op het marktrisico.

3.1.5 Risicobeheersstrategie

Leveranciers proberen dit risico in te perken door:

- Volumes zo nauwkeurig mogelijk te voorspellen om de benodigde energie correct te kunnen inkopen en de onbalanskosten te minimaliseren. Alle leveranciers doen in meer of mindere mate inspanningen om dit risico in te perken of besteden dit uit;
- Sommige leveranciers houden bewust het klantenaantal stabiel.

3.2 Debiteurenrisico

Leveranciers geven aan dat wanbetaling bij hun klanten nog altijd hoog is door de hogere energieprijzen en de gestegen inflatie. Klanten hebben moeite om de hogere energiefactuur te betalen, wat leidt tot financiële risico's voor de leverancier.

In vergelijking met 2022 zijn de ‘bad debt’-percentages of wanbetalingspercentages in 2023 gedaald, ondanks de aanhoudende economische onzekerheid. Dit wordt toegeschreven aan een combinatie van factoren, zoals overheidsmaatregelen, daling van de energieprijzen, verbeterde opvolging door de leveranciers zelf (zie 3.2.1).

3.2.1 Risicobeheersstrategie

Wanbetaling wordt door quasi alle leveranciers strikt opgevolgd via geautomatiseerde systemen en procedures. Sommige leveranciers geven aan hun voorschotten te hebben verhoogd om te anticiperen op wanbetaling bij een eventuele hoge jaarafrekening. Afbetalingsplannen worden sneller toegestaan om te voorkomen dat klanten verder in de problemen komen. Bovendien blijkt dat er door sommige leveranciers sneller actie ondernomen wordt om openstaande bedragen te innen, bijvoorbeeld via incassobureaus. Een maatregel die door een aantal leveranciers wordt toegepast is het aansporen om de facturen via domiciliëring te betalen.

Verschillende leveranciers geven aan kredietverzekeringen af te sluiten om zichzelf te beschermen tegen potentiële verliezen als gevolg van wanbetaling. Dit gaat dan voornamelijk over leveranciers met (grote) zakelijke afnemers. Voor klanten met een hoog risicoprofiel waarvoor geen kredietverzekering kan worden afgesloten, geven leveranciers aan waarborgen te vragen.

Sinds 2024 rapporteren leveranciers die gezinnen beleveren maandelijks een aantal cijfers rond wanbetaling van hun klanten. Het gaat o.a. om volgende cijfers:

- Het aantal verstuurd ingebrekestellingen
- Het aantal opgestarte afbetalingsplannen
- Het aantal gemiste betalingen
- De gemiddelde uitstaande schuld en het maandelijks afbetalingsgedrag
- Het aantal opgezegde leveringscontracten

Op die manier volgt de VREG het betaalgedrag van klanten op en het mogelijke risico op wanbetaling dat een leverancier loopt.

3.3 Tegenpartijrisico's

Tegenpartijrisico's houden in dat leveranciers sterk afhankelijk kunnen zijn van bepaalde externe partijen. Als deze partijen wegvallen of weigeren samen te werken met de leverancier kan dit de werking van de leverancier ernstig verstoren.

Typische kritieke tegenpartijen zijn de BRP, de shipper, de sourcingpartners, de partner voor communicatie met de netbeheerder en de partner voor de facturering van de klanten.

3.3.1 Risicobeheersstrategie

Bijna alle leveranciers geven aan zich bewust te zijn dat ze (zeer) afhankelijk zijn van externe partners. De manier waarop ze naar dit risico kijken en hoe ze ermee omgaan, verschilt:

- De leverancier werkt al lang samen met deze partners en vertrouwt op de reputatie ervan;
- De leverancier heeft een gezond wantrouwen ten opzichte van partijen waarbij waarborgen moeten worden gestort en volgt continu de hoogte van die waarborgen op;
- De leverancier diversifieert en sluit contracten met verschillende sourcingpartners;

- De leverancier identificeert de kritische punten en bereidt zich voor door fall-back procedures op te zetten;
- Een paar leveranciers wil voor een aantal taken niet langer afhankelijk zijn en kiest ervoor om deze taken zelf uit te voeren, bvb. door zelf BRP te worden.

De VREG volgt dit risico op door ondertekende en lopende contracten op te vragen met shipper, BRP, sourcingpartners, ICT-partner(s) en andere strategische partners.

3.4 Liquiditeitsrisico's

Onvoldoende liquide middelen kunnen leiden tot betalingsproblemen op korte termijn en operationele en financiële problemen op langere termijn. Leveranciers moeten ervoor zorgen dat ze over voldoende werkkapitaal beschikken om aan de betalingsverplichtingen te kunnen voldoen.

Verschillende leveranciers geven aan dat de volatiele prijzen op de energiemarkt de behoefte aan werkkapitaal heeft verhoogd. Er is meer geld nodig om fluctuerende inkooprijzen, margin calls en onbalanskosten op te vangen.

De vraag naar energie (en dan vooral naar aardgas) is seizoensgebonden, waardoor er schommelingen ontstaan in de behoefte aan liquiditeit. Alle leveranciers houden daar rekening mee bij het opstellen van de cashflowplanning.

Daarnaast moet ook rekening gehouden worden met wanbetaling door klanten (zie 3.2). Dit heeft een directe impact op de liquiditeitspositie van de leverancier.

3.4.1 Risicobeheersstrategie

Leveranciers proberen liquiditeitsproblemen tegen te gaan door verschillende maatregelen te nemen:

- Het aangaan van kredietlijnen bij banken om tijdelijke liquiditeitstekorten op te vangen;
- Leveranciers die deel uitmaken van een grotere groep kunnen vaak beroep doen op een cashpoolingsysteem, waarbij de liquide middelen van alle ondernemingen binnen de groep worden gebundeld om ervoor te zorgen dat er altijd voldoende geld beschikbaar is;
- Het introduceren van dynamische voorschotten of maandelijkse facturatie zorgen ervoor dat leveranciers hun (voorschot)facturen aanpassen op basis van het effectieve verbruik van de klant, dit aan de hand van de geldende marktprijzen;
- Een strak liquiditeitsbeheer moet potentiële liquiditeitsproblemen tijdig opsporen en tot maatregelen leiden om deze problemen aan te pakken. Alle leveranciers passen in meer of mindere mate een strak liquiditeitsbeheer toe.

De VREG volgt dit risico op door elk jaar cashflowstatements op te vragen voor een periode van 12 maanden. Daarnaast moeten leveranciers die gezinnen beleveren sinds 2024 maandelijks een aantal cijfers rond wanbetaling van hun klanten aan ons rapporteren (zie 3.2).

3.5 Operationele risico's

Operationele risico's zijn inherent aan de dagelijkse bedrijfsvoering bij een leverancier. Voorbeelden zijn ICT-problemen, fouten in de voorspellingen van volumes, cyberaanvallen en personeelstekorten. Deze kunnen de bedrijfscontinuïteit en dus de werking van de leverancier verstoren.

Een aantal leveranciers benadrukken dat de complexiteit van de energiemarkt en de voortdurend veranderende regelgeving leiden tot extra operationele risico's. Het implementeren van nieuwe wetgeving en het naleven van wettelijke vereisten vergt tijd, middelen en expertise, wat een druk uitoefent op de operationele werking.

Verschillende leveranciers geven aan dat de afhankelijkheid van IT-systemen voor het beheren van klantgegevens, facturatie, energielevering en andere essentiële processen kwetsbaarheden creëert. Systeemuitval, cyberaanvallen en datafouten kunnen leiden tot operationele verstoringen en financiële verliezen.

Verschillende leveranciers melden dat het nauwkeurig voorspellen van het energieverbruik van klanten cruciaal is. Onnauwkeurige voorspellingen kunnen leiden tot onbalanskosten en financiële risico's.

3.5.1 Risicobeheersstrategie

De leveranciers geven aan volgende maatregelen te nemen om operationele risico's te beperken:

- Uitbesteding van operationele taken, zoals ICT-beheer en volumevoorspelling, aan gespecialiseerde partners met bewezen expertise. Dit vermindert de interne risico's en verhoogt de efficiëntie;
- Investeren in geavanceerde IT-systemen met hoge beschikbaarheid en het implementeren van strenge procedures om data-integriteit en cyberveiligheid te waarborgen;
- Implementeren van cybersecuritymaatregelen om systemen en data te beschermen tegen cyberaanvallen. Deze maatregelen omvatten firewalls, antivirussoftware, toegangscontroles, trainingen voor medewerkers,...;
- Investeren in de opleiding en ontwikkeling van personeel om te zorgen dat ze over de nodige kennis en vaardigheden beschikken om operationele risico's te beheersen;
- Documentatie en back-upprocedures om ervoor zorgen dat de bedrijfscontinuïteit gewaarborgd blijft. Dit kan o.a. door het vierogenprincipe (ervoor zorgen dat altijd meer dan één persoon kennis heeft over een kritieke taak) of door back-ups van computersystemen.

3.6 Risico's als gevolg van andere activiteiten dan de levering van elektriciteit en aardgas

Deze risico's lopen fel uiteen. De activiteiten van een leverancier kunnen zowel voldoende sterk zijn, extra inkomsten bezorgen als een negatieve impact hebben en voor bijkomende risico's zorgen. Diversificatie in de activiteiten kan dus zowel zorgen voor meer als voor een lager risico.

3.7 Andere risico's

Bij andere risico's halen de meeste leveranciers dezelfde onderwerpen aan:

- Het aantrekken en behouden van gekwalificeerd personeel, o.a. in technische functies, is een uitdaging;
- De energiemarkt is sterk gereguleerd. Veranderingen in wetgeving kunnen leiden tot extra kosten en operationele complexiteit;
- De toenemende digitalisering van de energiesector vergroot de kwetsbaarheid voor cyberaanvallen, maar ook systeemuitval en datafouten;
- Geopolitieke instabiliteit en macro-economische factoren zoals recessies en crisissen (gezondheids crisis en energiecrisis).

4 Financiële analyse

4.1 Aanpak

Wij deden een uitgebreide financiële analyse van de jaarrekeningen over het meest recente boekjaar 2023 van alle actieve energieleveranciers in Vlaanderen.

De analyse gebeurt louter op basis van publiek beschikbare informatie, meer specifiek de financiële informatie beschikbaar in de neergelegde jaarrekeningen. Voor zowel Belgische als buitenlandse energieleveranciers (al dan niet met een geconsolideerde financiële rapportering) vraagt de VREG de jaarrekeningen op. Omwille van de uniformiteit en omdat de financiële afdelingen van energieleveranciers die andere boekhoudregels gebruiken dan Belgische boekhoudregels (Belgian GAAP⁴⁸) kunnen bepalen welke gegevens van de jaarrekening bij welke post horen, heeft de VREG alle energieleveranciers, inclusief de Belgische, gevraagd een template in te vullen en in te dienen met gegevens uit de meest recent beschikbare jaarrekening.

De aard van de brondata zorgt voor bepaalde beperkingen, namelijk:

- De gebruikte publieke data bevatten weinig detailgegevens rond de opmaak van de balansposities eveneens de componenten van de inkomsten en uitgaven. Bovendien wordt er in de energiesector gebruik gemaakt van indekking via financiële contracten (hedging). Informatie over deze contracten en de impact ervan op de balans en het jaarresultaat naar de toekomst toe worden niet aangegeven in de publiek beschikbare jaarrekeningen.
- De financiële rekeningen zijn slechts op jaarlijks niveau beschikbaar, wat minder inzicht geeft in de fluctuaties van balansposities en resultaten doorheen het jaar. Daarnaast kunnen bedrijven er ook voor zorgen dat hun jaarlijkse eindbalans beter oogt dan wat de werkelijkheid zou zijn.
- De jaarrekeningen zijn een weerspiegeling van het verleden en hebben geen tot een beperkt voorspellend karakter.

⁴⁸ GAAP: Generally Accepted Accounting Principles

- Tot slot zijn de meest recente financiële gegevens beperkt tot het jaar 2023 en zullen de jaarrekeningen over 2024 pas tegen de zomer van 2025 beschikbaar zijn voor verdere analyse. De analyse die we hier gevoerd hebben kan dus al een deel achterhaald zijn.

Andere beperkingen komen aan bod in bijlage 2.

4.1.1 Indeling in types leveranciers

Voor het uitvoeren van de financiële analyse in dit rapport werden ook dit jaar de leveranciers verdeeld in categorieën volgens het criterium “Energieproductie”. Dit criterium heeft een belangrijke invloed op de inkomsten en kosten alsook op de balansposities. We wilden onderzoeken of deze indeling tot grote verschillen zou leiden in de financiële ratio’s en capaciteit van de verschillende types leveranciers.

Om de energieleveranciers met elkaar te kunnen vergelijken en relevante conclusies te trekken, voerden we telkens een analyse per categorie uit. We definieerden volgende categorieën:

- **Energieleveranciers met eigen productie:** deze energieleveranciers wekken hun energie zelf op. Binnen deze categorie is geen onderscheid gemaakt op basis van de grootte van de onderneming, of het bedrijf volledig in handen is van Belgische aandeelhouders, of het deel uitmaakt van een grotere groep. De enige uitzondering is Electrabel, waarvan de afzonderlijke behandeling hieronder wordt toegelicht.
- **Energieleveranciers met productie in de groep:** deze energieleveranciers behoren tot een grotere groep die energie produceert. Zij kunnen deze energie mogelijk tegen gunstigere tarieven en met een stabielere bevoorrading inkopen.
- **Energieleveranciers zonder productie:** deze energieleveranciers produceren zelf geen energie en behoren niet tot een groep die dit doet. Deze leveranciers moeten hun energie volledig op de markt aankopen. Deze spelers zijn vaak volledig Belgisch, hoewel sommigen gedeeltelijk in handen zijn van buitenlandse aandeelhouders.

Electrabel wordt afzonderlijk behandeld binnen de categorie "energieleveranciers met eigen productie" vanwege het grote schaalverschil met de andere spelers in deze groep. Electrabel is aanzienlijk groter in termen van zowel balanstotaal als omzet. Dit schaalverschil zou de analyse van deze categorie kunnen vertekenen.

Binnen de categorie "energieleveranciers met productie in de groep" zijn er enkele ondernemingen die volledig in buitenlandse handen zijn. Omdat deze leveranciers deel uitmaken van grote, verticaal geïntegreerde groepen die qua schaal veel groter zijn dan de Belgische spelers in dezelfde groep, bespreken we hen apart om de resultaten niet te vertekenen.

In tegenstelling tot het rapport van vorig jaar, hebben we dit jaar binnen de categorie “energieleveranciers met productie in de groep” zowel TotalEnergies Gas & Power Western Europe als TotalEnergies Power & Gas Belgium samen in een aparte subcategorie geplaatst. Dit omdat deze bedrijven deel uitmaken van een veel grotere groep in vergelijking met de andere Belgische leveranciers binnen deze categorie. Indien we deze leveranciers allemaal onder één noemer zouden plaatsen, zouden de resultaten een vertekend beeld weergeven.

Als laatste merkten we binnen de categorie “energieleveranciers met productie in de groep” op dat de resultaten van de Belgische spelers (excl. TotalEnergies Gas & Power Western Europe en TotalEnergies Power & Gas Belgium) vertekend worden door de energieleveranciers DATS 24 nv en Eneco Belgium nv. Daarom worden ter volledigheid de resultaten met én zonder DATS 24 en Eneco Belgium besproken.

Hieronder vindt u de indeling van de leveranciers in de verschillende (sub)categorieën.

Tabel 2. Overzicht van de opdeling van de energieleveranciers

Energieleveranciers met eigen productie	Energieleveranciers met productie in de groep	Energieleveranciers zonder productie
Electrabel nv	Buitenlandse spelers	Codel bv ⁴⁹
Electrabel nv (Engie Electrabel)	Eni Spa GETEC Energie GmbH RWE Supply & Trading GmbH Wingas GmbH ⁵⁰	Elegant bv Elexys nv Elindus nv EnergyVision nv
Energieleveranciers met eigen productie (excl. Electrabel)	TotalEnergies	Frank Energie België bv Octa+ Energie nv
Aspiravi Energy nv Belgian Eco Energy nv Ecopower cv Elektriciteitsbedrijf Merksplas bv Luminus nv Trevion nv	TotalEnergies Gas & Power Western Europe nv TotalEnergies Power & Gas Belgium nv Energieleveranciers met productie in de groep (excl. buitenlandse spelers en TotalEnergies) Axpo Benelux nv Bolt Energie bv DATS 24 nv Energie.be nv Eneco Belgium nv OMV Gas Marketing & Trading Belgium bv Wase Wind cv	Power Online nv (Mega) Scholt Energy Control nv Slim met Energie bv Vlaams Energiebedrijf nv Yuso bv

4.1.2 Keuze financiële ratio's

We baseerden ons op vier categorieën van ratio's, die hieronder en in bijlage 2 grondig worden besproken:

- De liquiditeit van de leveranciers en hun capaciteit om kortlopende schulden (operationeel en financieel) af te betalen;
- De solvabiliteit van dezelfde bedrijven en de dekkingsgraad van hun financiële schulden;
- De rendabiliteit van de Vlaamse elektriciteits- en gasleveranciers;
- Het werkkapitaal en kasbeheer.

Samengenomen geven deze vier invalshoeken een goed inzicht in de financiële gezondheid van de geanalyseerde bedrijven.

⁴⁹ Coretec Trading bv is op 22 november 2023 van naam veranderd naar Codel bv.

⁵⁰ Wingas GmbH is op 6 juni 2024 van naam veranderd naar SEFE Energy GmbH.

4.2 Bevindingen

4.2.1 Liquiditeit

Liquiditeit geeft aan of een bedrijf alle kortlopende schulden (tot maximaal een jaar) kan betalen zonder (extra) externe financiering. De quick en cash ratio zijn een goede indicatie of dit inderdaad het geval is, waarbij de cash ratio strenger is en enkel kijkt naar cash. De quick ratio houdt daarnaast ook rekening met handelsvorderingen.

De liquiditeitsratio's vertoonden in 2023 enkele belangrijke trends. De current ratio toonde over het algemeen een lichte verbetering voor de meeste leveranciers, wat voornamelijk toe te schrijven is aan een daling van de kortetermijnschulden en verbeterd debiteurenbeheer. Leveranciers keken strenger toe op de betalingen van hun klanten.

Bij de cash ratio konden we over het algemeen bij alle types leveranciers een stijging vaststellen. De stijging viel het meeste op bij de leveranciers zonder productie. Zij hielden een grotere cashbuffer aan, wat mogelijk een reactie was op de volatiliteit in de energieprijzen op de groothandelsmarkt de afgelopen jaren en de behoefte aan financiële buffers. Hoewel de liquiditeitspositie dus verbeterde, kan het te veel aanhouden van liquide middelen nadelige gevolgen hebben, zoals een lager rendement op activa (ROA), doordat deze middelen niet in groei of rendabele projecten geïnvesteerd wordt.

Bij andere leveranciers, waaronder zij met eigen productie, zagen we een stijging van de current en quick ratio, maar bleven deze waarden onder de norm van 1. Dit betekent dus dat deze leveranciers niet volledig in staat zijn om al hun kortetermijnschulden te dekken met de vlottende activa.

4.2.2 Solvabiliteit

De solvabiliteit wijst op het deel van de balans van het bedrijf dat gedekt wordt door het eigen vermogen. Deze ratio geeft een indicatie van het risico waaraan schuldeisers (waaronder klanten, andere marktpartijen en banken) zijn blootgesteld als de leverancier niet langer aan zijn verplichtingen kan voldoen. Investeerders of banken bekijken deze ratio als ze overwegen om bijkomende kredieten toe te kennen.

De dekkingsgraad van de schuldenlast (Debt Service Coverage Ratio of DSCR-ratio) beoordeelt in hoeverre een bedrijf in staat is om zijn schuldenlast af te lossen met inkomsten. Deze ratio vertoont een algemene verbetering bij leveranciers met eigen productie, waarbij we een stijging opmerken tot een waarde van 2. Dit betekent dat deze leveranciers over dubbel zoveel inkomsten beschikken als nodig is om hun schulden af te lossen. Deze verbetering is voornamelijk te danken aan hogere operationele winsten en een daling van de financiële schulden. Bij de Belgische energieleveranciers met productie in de groep (excl. TotalEnergies Gas & Power Western Europe en TotalEnergies Power & Gas Belgium), steeg de DSCR naar een zeer hoge waarde door een zeer drastische afname van de schulden en een verdubbeling van de inkomsten.

De Debt-to-equity ratio (die aangeeft in welke mate de leverancier schulden aangaat in verhouding tot het eigen vermogen) steeg voor sommige types van leveranciers. Dit betekent dus

dat deze leveranciers meer schulden zijn aangegaan in 2023 in verhouding tot het eigen vermogen. Een toename van de debt-to-equity ratio kan risicovol zijn omdat het de financiële stabiliteit van de leveranciers onder druk kan zetten bij (macro-)economische veranderingen. Echter, de leveranciers met eigen productie en de leveranciers zonder productie zagen we een daling van de ratio, gedreven door een relatief stabiel eigen vermogen en dalende schulden. Dit wijst op een verhoogde afhankelijkheid van het vreemd vermogen en wordt bevestigd door de daling van de financiële hefboom die hieronder verder besproken wordt. Een bijzonder geval blijft TotalEnergies Power & Gas Belgium, dat door kapitaalwijzigingen zijn overdragen verliezen kon aanzuiveren en dus zijn eigen vermogen kon verbeteren, hoewel dit niet voldoende was om de solvabiliteit volledig te herstellen.

De financiële hefboom toont voor 2023 een verdere dalende trend voor de energieleveranciers in Vlaanderen. Dit betekent dat de leveranciers meer eigen vermogen aanhouden en/of de financiële schulden afbouwen. Er is met andere woorden een lagere afhankelijkheid van vreemd vermogen.

Het beeld verschilt sterk van leverancier tot leverancier. Een energieleverancier zonder eigen elektriciteitsopwekking heeft weinig nood aan vaste activa voor het ondersteunen van zijn economische activiteit en heeft dus beperkte financiële schulden. Deze groep heeft een financiële hefboom van 22%. Een energieleverancier met eigen elektriciteitsopwekking heeft meer vaste activa op de balans en heeft hierdoor vaker hogere financiële schulden, wat zich ook vertaalt in een hogere financiële hefboom in vergelijking met energieleveranciers zonder productie, nl. 34%.

De langlopende financiële schulden van de energieleveranciers met eigen productie zijn in 2023 verder gedaald. Binnen deze categorie van leveranciers, met uitzondering van Electrabel, ging dit ook gepaard met een daling van de financiële schulden op ten hoogste 1 jaar. Het aandeel van de financiële schulden voor de energieleveranciers zonder productie is aanzienlijk lager dan van de energieleveranciers met eigen productie. Deze laatste hebben namelijk meer nood aan vaste activa en gaan dit vaak financieren met langlopende financiële schulden. Voor de energieleveranciers met productie in de groep dalen in 2023 de financiële schulden in zijn totaliteit.

4.2.3 Rendabiliteit

De rendabiliteit beschrijft hoe de winst van een onderneming zich verhoudt tot de grootte van de onderneming. Het is dus een waardemeter voor de efficiëntie van de ingezette middelen.

Van de 31 actieve leveranciers maakten er 25 leveranciers winst over 2023 (81%) terwijl er 6 verlieslatend waren (19%). In 2022 bedroeg het aantal leveranciers dat winst maakte slechts 68%.

De rendabiliteit verbeterde in 2023 voor zo goed als alle leveranciers, behalve bij Electrabel en de buitenlandse energieleveranciers (excl. Eni), dankzij lagere kosten en stabielere energieprijzen. Bijna alle leveranciers zagen hun brutomarge, REBITDA-marge en winstmarge aanzienlijk stijgen. Daarnaast neemt ook het rendement op eigen vermogen voor bijna alle leveranciers duidelijk toe in 2023. Deze toenames worden mogelijks voornamelijk gedreven door kostenbesparingen aangezien de omzet over het algemeen voor alle leveranciers afneemt. Ook het rendement op totale activa (ROA) daalt over het algemeen licht in 2023, wat wijst op een minder efficiënte inzet van de activa.

Electrabel blijft verlieslatend, met een negatief rendement op eigen vermogen van ruim -14%. Dit is echter grotendeels toe te schrijven aan hoge niet-recurrente kosten. Daarnaast merken we bij de TotalEnergies-leveranciers een verbetering op van de marges, maar deze moeten in context geplaatst worden. Wegens het negatieve eigen vermogen en het verlies in 2023 wordt de ROE positief voorgesteld, terwijl de rendabiliteit van deze leveranciers in werkelijkheid minder rooskleurig is. We moeten echter opmerken dat deze leveranciers behoren tot grote, kapitaalkrachtige groepen en dat er ongetwijfeld verrichten en afspraken zijn binnen een groep die een impact hebben op de financiële data.

4.2.4 Werkkapitaal en kasbeheer

Werkkapitaal is het kapitaal dat een bedrijf nodig heeft om aan de dagelijkse financiële verplichtingen te voldoen: leveranciers betalen, lonen uitkeren, ... Werkkapitaal is het verschil tussen de vlottende activa (zoals voorraden, handelsvorderingen en liquide middelen) en de vlottende passiva (zoals handelsschulden en andere kortlopende schulden).

In het ideale geval heeft een bedrijf een licht negatief werkkapitaal, waarbij het bedrijf de handelsschulden als financieringsbron gebruikt. Een bedrijf met een te negatief werkkapitaal kan echter problemen krijgen om de dagelijkse uitgaven te betalen. Een positief werkkapitaal is ook niet goed. Werkkapitaal is namelijk geld dat niets oplevert. Het staat niet op de bank en het kan ook niet geïnvesteerd worden in groei.

Het netto werkkapitaal is over het algemeen positief, met uitzondering van de leveranciers met eigen productie (incl. Electrabel) en de TotalEnergies-leveranciers.

Over het algemeen merken we in 2023 een verbetering op van het klanten- en leverancierskrediet. Dit betekent dat de klanten hun facturen sneller betalen en dat de leveranciers hun schuldeisers sneller betalen. Dit ligt in lijn met wat de leveranciers zelf aangeven, nl. dat er een strenger toezicht wordt gehouden op de betalingen van de klanten. Daarnaast hangt de verbetering van het klanten- en leverancierskrediet ook samen met het feit dat de energieprijzen op de groothandelsmarkt gedaald zijn in 2023 waardoor de waarde van de facturen die geïnd en betaald moesten worden gedaald zijn. Enkel bij de leveranciers met productie in de groep merken we een stijging van het klanten- en leverancierskrediet op, wat verklaard kan worden door intragroeptransacties.

De cashconversiecyclus is voor alle types leveranciers negatief of schommelt rond de nul. Dit betekent dat de leveranciers langer wachten met het betalen van hun schuldeisers dan dat zij de betalingen van hun klanten innen. De leveranciers gebruiken dus de betalingen van hun klanten om hun eigen schuldeisers te betalen.

4.3 Conclusies

De financiële gezondheid van de energieleveranciers op de Vlaamse elektriciteits- en gasmarkt toont in 2023 een aantal opvallende trends, waarbij herstel en stabilisatie binnen bepaalde categorieën van ratio's duidelijk zichtbaar zijn. De liquiditeit van de energieleveranciers verbeterde over het algemeen, mede door een daling van de kortetermijnschulden en de

kortetermijnhandelsvorderingen (o.a. wegens een strikter debiteurenbeheer). Op het gebied van solvabiliteit valt op dat de financiële hefboom bij veel leveranciers afneemt, wat wijst op een lagere afhankelijkheid van vreemd vermogen. De rendabiliteit herstelde voor de meeste types leveranciers over de hele lijn, met verbeteringen in operationele marges en REBITDA-marges. Dalende kosten droegen hieraan bij, hoewel de dalende omzet bij alle leveranciers opvalt en een remmende factor kan geweest zijn. Bij zo goed als alle leveranciers zagen we een toename van het rendement op eigen vermogen (return on equity of ROE), maar een afname van het rendement op totale activa (return on assets of ROA), wat een minder efficiënt beheer van activa weerspiegelt. Wat het werkkapitaalbeheer betreft zien we duidelijke verbeteringen in het klanten- en leverancierskrediet. Dit wijst op een strakker kasbeheer waarbij klanten sneller hun facturen betalen en de energieleveranciers sneller hun schulden aflossen. Daarnaast heeft dit ook te maken met de lagere energieprijzen over het grootste deel van 2023 met een gedaalde waarde van de handelsvorderingen en -schulden als gevolg waardoor er minder geld te innen/betalen viel in 2023.

Op basis van alle informatie waarover we beschikken, hebben we een relatief positief beeld van de financiële situatie van de actieve energieleveranciers in Vlaanderen. Naast de publieke informatie uit de jaarrekeningen hebben wij ook vertrouwelijke info die we ontvangen bij de jaarlijkse opvolging van de leveranciers. Sommige leveranciers maken bovendien deel uit van grote, kapitaalkrachtige groepen. Ten slotte zijn er ongetwijfeld ook verrichtingen en afspraken binnen een groep die een impact hebben op de financiële cijfers.

Bijlage 1: Regelgevend kader

In deze bijlage geven we wat meer achtergrondinformatie over de relevante regelgeving van toepassing op de leveringsvergunning (6.1), de toegang tot het net (6.2) en de noodleveranciersregeling (6.3). In het rapport zelf wordt al enkele keren (veelal in voetnoot) naar deze regelgeving verwezen.

Regelgeving i.v.m. de leveringsvergunning

Decretaal kader

Artikel 4.3.1 van het Energiedecreet is het basisartikel i.v.m. de leveringsvergunning. De eerste paragraaf van dit artikel bevat o.m. het principe dat men in het Vlaamse Gewest pas elektriciteit en aardgas mag leveren nadat men daartoe een leveringsvergunning van de VREG heeft verkregen:

§1. De levering van elektriciteit en aardgas via het distributienet of het plaatselijk vervoersnet van elektriciteit, aan afnemers, is onderworpen aan de voorafgaande toekenning van een leveringsvergunning door de VREG.

De levering van elektriciteit en aardgas door een netbeheerder in het kader van zijn taken, vermeld in artikel 4.1.6, of een openbardienstverplichting die opgelegd is in dit decreet of een uitvoeringsbesluit ervan, is niet onderworpen aan de toekenning van een leveringsvergunning.

De tweede paragraaf van dit artikel delegeert vervolgens aan de Vlaamse Regering de bevoegdheid om de voorwaarden en de procedures i.v.m. de toekenning van de leveringsvergunning, maar ook de wijziging en de opheffing ervan, te bepalen:

§2. De Vlaamse Regering bepaalt, na advies van de VREG, de voorwaarden en de procedure tot toekenning, wijziging en opheffing van een leveringsvergunning.

De voorwaarden tot toekenning van een leveringsvergunning hebben in ieder geval betrekking op :

1° de technische, organisatorische en financiële capaciteit van de aanvrager;

2° de professionele betrouwbaarheid van de aanvrager;

3° de capaciteit van de aanvrager om aan de behoeften van zijn afnemers te voldoen;

4° de openbardienstverplichtingen die opgelegd zijn aan de leveranciers volgens dit decreet of de uitvoeringsbepalingen ervan;

5° de beheersmatige en juridische onafhankelijkheid van de aanvrager ten opzichte van de netbeheerders.

Bij gebrek aan een beslissing door de VREG binnen twee maanden na de ontvangst van een volledig aanvraagdossier, waarvan het model wordt vastgesteld door de VREG, wordt de leveringsvergunning geacht verleend te zijn.

Het faillissement of de gerechtelijke reorganisatie van de houder van een leveringsvergunning leidt van rechtswege tot de opheffing van de leveringsvergunning.

De laatste paragraaf van artikel 4.3.1 van het Energiedecreet vermeldt nog dat alle leveranciers die elektriciteit of aardgas leveren aan afnemers in Vlaanderen, moeten voldoen aan de relevante vereisten in de technische reglementen van de VREG.

§ 3. Iedere leverancier die elektriciteit of aardgas levert aan afnemers in het Vlaamse Gewest voldoet aan de handels- en balanceringsvereisten, vastgelegd in de technische reglementen.

Nadere uitvoering

Titel III, hoofdstuk II van het Energiebesluit geeft uitvoering aan de delegatie aan de Vlaamse Regering in art. 4.3.1, §2 van het Energiedecreet (zie hierboven).

De artikelen 3.2.1 t.e.m. 3.2.7 van het Energiebesluit bevatten de **voorwaarden waaraan de houder van een leveringsvergunning moet voldoen**. Deze voorwaarden betreffen:

- de financiële en technische capaciteit;
- de professionele betrouwbaarheid;
- de capaciteit om aan de behoeften van de klant te voldoen;
- de beheersmatige en juridische onafhankelijkheid ten opzichte van de netbeheerders.

In de artikelen 3.2.1 t.e.m. 3.2.7 van het Energiebesluit zelf, evenals in andere bepalingen van het Energiebesluit waarnaar in die artikelen wordt verwezen, worden een aantal documenten vermeld die “onder meer” kunnen dienen om aan te tonen dat aan de vermelde voorwaarden voldaan is. Die documenten worden hieronder, per voorwaarde, opgesomd.

Financiële capaciteit:

- *passende bankverklaringen;*
- *balansen, uittreksels uit de balansen of jaarrekeningen, als de wetgeving van het land waar de netbeheerder gevestigd is de bekendmaking van de balansen voorschrijft;*
- *een verklaring over de omzet van de laatste drie boekjaren.*

Technische capaciteit:

- *een lijst met de relevante studie- en beroepskwalificaties van de personeelsleden;*
- *een lijst met de belangrijkste activiteiten in de laatste drie jaar;*
- *een verklaring over de gemiddelde jaarlijkse personeelsbezetting en over de omvang van het personeelskader weergeeft tijdens de laatste drie jaar.*

Capaciteit om aan de behoeften van de klant te voldoen (elektriciteit):

- *een beschrijving van de hoeveelheid elektriciteit die zelf opgewekt wordt of aangekocht wordt bij derden, alsook de productiewijze en de productieplaats;*
- *een beschrijving van de hoeveelheid en de aard van de geleverde elektriciteit;*
- *een beschrijving van de manier waarop het evenwicht tussen geproduceerde en geleverde elektriciteit gerealiseerd wordt.*

Capaciteit om aan de behoeften van de klant te voldoen (aardgas):

- *een beschrijving van de hoeveelheid aardgas die zelf ingevoerd wordt of aangekocht wordt bij derden, alsook de oorsprong van het aardgas;*
- *een beschrijving van de hoeveelheid en de aard van het geleverde aardgas;*
- *een beschrijving van de manier waarop het evenwicht tussen het ingevoerde of gekochte aardgas en het geleverde aardgas gerealiseerd wordt.*

Aangezien i.v.m. de hierboven opgesomde documenten quasi telkens wordt vermeld dat deze “onder meer” gebruikt kunnen worden om aan te tonen dat aan een bepaalde voorwaarde voldaan is, zijn de opsommingen niet-limitatief. De VREG heeft de mogelijkheid om ook andere elementen in overweging te nemen, bij het beoordelen of al dan niet aan de voorwaarden voor de toekenning van een leveringsvergunning voldaan is.

Het vervolg van titel III, hoofdstuk II van het Energiebesluit beschrijft de verschillende procedures en informatieverstrekkingen die in het kader van de leveringsvergunning gelden.

De artikelen 3.2.8 t.e.m. 3.2.13 van het Energiebesluit hebben betrekking op de **procedure tot toekenning van een leveringsvergunning**. Bij deze toekenningsprocedure werkt de VREG met een uitgebreid modelformulier, om het aanvraagdossier van de kandidaat-leverancier te stroomlijnen. In dit modelformulier werden de voorwaarden waaraan de houder van een leveringsvergunning moet voldoen (zie hoger) verwerkt. Verwacht wordt dat een kandidaat-leverancier het modelformulier zo nauwkeurig mogelijk invult en de documenten bijvoegt die vermeld worden in het modelformulier.

Voor de beoordeling van de financiële capaciteit zijn dat:

- het recentste ratingrapport van bijvoorbeeld Moody's, Standard & Poor's of Fitch, als de vennootschap over dergelijke rating beschikt;
- de jaarrekening en de jaarverslagen van de vennootschap voor de laatste twee boekjaren, met de balans, de resultatenrekening en de toelichting;
- een kopie van de ondertekende certificatie van de commissaris over de vermelde jaarrekeningen, als ze niet opgenomen zijn in het jaarverslag;
- een nota met de toegepaste waarderingsregels, als die waarderingsregels niet zijn opgenomen in het jaarverslag;
- een businessplan en financieel plan, met onder meer volgende gegevens:
 - een gedetailleerde beschrijving van de herkomst van de financiële middelen – zowel eigen als vreemd vermogen – van het bedrijf, inclusief de toekomstige investeringen en financieringsbehoeften;
 - een cashflowplanning voor minstens de komende 12 maanden die aantoont dat de vennootschap onder de veronderstellingen van het businessplan over voldoende middelen beschikt om steeds aan zijn verplichtingen te voldoen;
 - een prospectieve jaarrekening en balans voor minstens de komende drie jaar, met indien van toepassing een onderscheid tussen de leveringsactiviteiten en eventuele andere activiteiten van het bedrijf.

Naast onderzoek van het business- en financieel plan en de jaarrekening gebeurt het onderzoek van de VREG m.b.t. de financiële capaciteit van een kandidaat-leverancier volgens een soort cascade:

- Gaat het om een bestaande vennootschap met een goede rating? Dan wordt die beschouwd als 'weinig risicovol';
- Gaat het om een bestaande vennootschap zonder rating, maar winstgevend en met een goede solvabiliteit en rendabiliteit? Ook die wordt beschouwd als 'weinig risicovol';
- Gaat het om een bestaande, recent opgerichte of op te richten vennootschap zonder rating, en met twijfels over de financiële capaciteit? Dan kunnen wij een aantal mogelijke waarborgen opvragen:
 - vragen om extra kapitaal in te brengen;
 - om achtergestelde leningen in te brengen;
 - een bijstandsverklaring van de moedermaatschappij.

Andere mogelijke waarborgen zijn bijvoorbeeld:

- Een Profit & Loss Transfer Agreement; of
- Cashpooling;
- Een engagementsverklaring door de hoofdaandeelhouder om klanten over te nemen in geval de leverancier de toegang tot het net ontzegt dreigt te worden, zijn leveringsvergunning dreigt opgeheven te worden, of de leverancier dreigt failliet te gaan.

Na de toekenning van een leveringsvergunning blijft de VREG elke leverancier opvolgen. De artikelen 3.2.15 t.e.m. 3.2.17 van het Energiebesluit bevatten hieromtrent enkele relevante regels.

Alle leveranciers moeten één keer per jaar een opvolgingsdossier indienen bij de VREG. De deadline daarvoor is op dit moment 31 mei. De VREG vraagt om in dat opvolgingsdossier een update te geven van alle documenten uit het aanvraagdossier. Op basis daarvan gaat de VREG na of de vergunde leverancier nog altijd voldoet aan alle wettelijke voorwaarden.

Bij recent vergunde leveranciers gebeurt dit onderzoek frequenter dan één keer per jaar. De VREG vraagt in dat geval per kwartaal of per half jaar financiële cijfers op, bijvoorbeeld een update van het financieel plan en een cashflowforecast voor de komende 12 maanden.

Daarnaast doet de VREG ook een ad-hoc opvolging naar aanleiding van verplichte meldingen door leveranciers. Zo moet elke controlewijziging, fusie of splitsing waarbij een leverancier betrokken is onverwijld aan ons gemeld worden. Hetzelfde geldt voor elke statutenwijziging en elke andere belangrijke wijziging die gevolgen kan hebben voor de wijze waarop de leverancier voldoet aan de voorwaarden van het Energiebesluit.

Onder sectie 2.2 van het rapport geven we een meer specifieke toelichting bij het uitgebreide toezicht van de VREG sinds het vorige rapport.

Tot slot is het interessant om in het kader van dit rapport nog te verwijzen naar artikel 3.2.14 van het Energiebesluit en art. 4.3.1, §2, laatste lid van het Energiedecreet. Beide bepalingen hebben betrekking op **de opheffing van een leveringsvergunning**. Er zijn, samengevat, drie situaties die tot een opheffing (kunnen) leiden, namelijk i) de situatie waarin de VREG oordeelt dat de leverancier niet meer aan de voorwaarden voor de leveringsvergunning (cf. hoger uiteengezet)

voldoet, ii) de situatie waarin een leverancier zelf vraagt om zijn vergunning te laten opheffen, en iii) faillissement of gerechtelijke reorganisatie van de leverancier.

In de eerste situatie moet een specifieke procedure gevolgd worden:

Stap 1: De leverancier wordt (per aangetekende brief) gemotiveerd op de hoogte gebracht van de redenen waarom hij volgens de VREG niet meer aan de voorwaarden voor de leveringsvergunning voldoet, waarbij een deadline wordt opgelegd om alsnog (opnieuw) aan de voorwaarden te voldoen.

Stap 2: Indien de deadline verstrijkt zonder dat de nodige handelingen gesteld zijn om opnieuw aan de voorwaarden te voldoen, organiseert de VREG een hoorzitting met de leverancier, waarbij deze de kans krijgt om zijn argumenten toe te lichten m.b.t. de vaststellingen van de VREG.

Stap 3: Na deze hoorzitting kan de VREG de gemotiveerde beslissing nemen om de leveringsvergunning op te heffen.

Voor de tweede situatie, nl. een expliciete vraag van de leverancier zelf om zijn vergunning op te laten heffen, bevat het Energiebesluit geen specifieke procedure. Wel is er het vereiste dat de leverancier die zijn vergunning zelf wil laten opheffen, aantoont dat hij al zijn klanten heeft overgedragen aan één of meerdere andere energieleveranciers.

Voor wat betreft de derde situatie, nl. faillissement of gerechtelijke reorganisatie van de leverancier, bepaalt art. 4.3.1, §2, laatste lid van het Energiedecreet dat dit van rechtswege leidt tot de opheffing van de leveringsvergunning. Dit betekent in de praktijk dat de VREG geen expliciete beslissing tot opheffing van de leveringsvergunning meer hoeft te nemen. Deze bepaling i.v.m. de van rechtswege opheffing van de leveringsvergunning in geval van faillissement of gerechtelijke reorganisatie, geldt sinds begin 2023.⁵¹

Regelgeving i.v.m. de toegang tot het net

In het rapport zelf komt aan bod dat het niet enkel de opheffing van de leveringsvergunning is, die tot de stopzetting van de activiteiten van een energieleverancier kan leiden. Ook als de energieleverancier niet meer voldoet aan zijn contractuele verplichtingen ten aanzien van de distributienetbeheerders (Fluvius), met wie een toegangscontract werd gesloten, kan dit tot de stopzetting van de activiteiten van de energieleverancier leiden. De distributienetbeheerders kunnen nl. een energieleverancier die het toegangscontract niet naleeft de toegang tot hun distributienet ontzeggen; een leverancier die geen toegang meer heeft tot de distributienetten, kan uiteraard ook niet meer leveren over die netten.

Voor wat betreft het plaatselijk vervoernet van elektriciteit zijn de principes hetzelfde. Een energieleverancier die een afnemer op dit net belevert, moet een toegangscontract met

⁵¹ De bepaling die hierin voorziet, het vierde en laatste lid van art. 4.3.1, §2 van het Energiedecreet, werd ingevoegd bij art. 15 van het decreet van 23 december 2022 tot wijziging van de wet van 28 december 1964 betreffende de bestrijding van de luchtverontreiniging, het Energiedecreet van 8 mei 2009, het decreet van 13 juli 2012 houdende bepalingen tot begeleiding van de tweede aanpassing van de begroting 2012 en het decreet van 17 december 2021 tot wijziging van het Energiedecreet van 8 mei 2009, wat betreft toewijzingen aan het Energiefonds, wijzigingen betreffende flexibiliteit en energiedelen, de uitbouw van het energiedataplatform en de herziening van de administratieve geldboetes aangaande installatie-eisen, BS 29 december 2022.

netbeheerder Elia hebben gesloten i.v.m. de toegang tot dit net. Indien de energieleverancier zijn contractuele verplichtingen t.a.v. Elia niet nakomt, kan dit ook leiden tot een ontzegging van de toegang van die leverancier tot het plaatselijk vervoernet van elektriciteit.

In wat volgt, focussen we ons vnl. op de regelgeving i.v.m. de toegang tot de *distributienetten*.

Artikel 4.1.18 van het Energiedecreet is het basisartikel i.v.m. de toegang tot de distributienetten en het plaatselijk vervoernet van elektriciteit.

De tweede paragraaf van dit artikel vermeldt slechts drie redenen op grond waarvan de netbeheerder de toegang tot zijn net kan weigeren, beëindigen of opschorten, namelijk:

- zijn net beschikt niet over voldoende capaciteit beschikt om het vervoer te verzekeren;
- de veilige en betrouwbare werking van zijn net komt in het gedrang;
- er wordt door de (kandidaat-)toegangshouder niet (meer) voldaan aan de voorwaarden voor de toegang tot zijn net, vastgelegd in of krachtens de technische reglementen van de VREG.

De voorwaarden voor de toegang tot het elektriciteitsdistributienet worden opgelijst in art. 4.2.2 van het Technisch Reglement voor de Distributie van Elektriciteit (TRDE)⁵² van de VREG. De voorwaarden voor de toegang tot het aardgasdistributienet worden opgelijst in het analoge art. 4.2.2 van het Technisch Reglement voor de Distributie van Gas (TRDG)⁵³ van de VREG. Eén van de in deze artikelen vermelde voorwaarden is de ondertekening van het meest recente toegangscontract met de elektriciteits- resp. aardgasdistributienetbeheerder. Het Toegangscontract Elektriciteit en het Toegangscontract Aardgas⁵⁴ bevatten elk op hun beurt een artikel 5 met opschortende voorwaarden voor het verlenen van toegang tot het elektriciteits- resp. aardgasdistributienet.

De voorwaarden in het TRDE en het Toegangscontract Elektriciteit resp. het TRDG en het Toegangscontract Aardgas hebben o.m. betrekking op het voldoen aan de vastgelegde betalingsvoorwaarden en het bewijs van financiële capaciteit op basis van een borgstelling. Voor wat betreft deze borgstelling, laten art. 10 van het Toegangscontract Elektriciteit resp. art. 10 van het Toegangscontract Aardgas de toegangshouder (leverancier) verschillende mogelijkheden: een officiële credit rating, financiële ratio's, een onvoorwaardelijke parent guarantee, een onvoorwaardelijke bankwaarborg of een waarborgsom.

Conform art. 4.1.18. §3 en §3/1 van het Energiedecreet kan de netbeheerder in principe maar overgaan tot ontzegging van de toegang van een toegangshouder (leverancier) tot het net, na i) voorafgaande bemiddeling door de VREG en ii) voorafgaande toestemming van de VREG. Slechts in drie gevallen is deze voorafgaande bemiddeling en toestemming niét vereist:

- bij overmacht of een noodsituatie, zoals omschreven in het van toepassing zijnde technisch reglement van de VREG;

⁵² Technisch Reglement voor de Distributie van Elektriciteit in het Vlaamse Gewest van 24 maart 2023, goedgekeurd bij beslissing van de VREG met referentie BESL-2023-07 en gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad op 13 april 2023, en later gewijzigd bij beslissing van de VREG met referentie BESL-2024-106. Raadpleegbaar via: www.vreg.be/nl/technische-reglementen.

⁵³ Technisch Reglement voor de Distributie van Gas in het Vlaamse Gewest van 24 maart 2023, goedgekeurd bij beslissing van de VREG met referentie BESL-2023-09 en gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad op 13 april 2023. Raadpleegbaar via: www.vreg.be/nl/technische-reglementen.

⁵⁴ De toegangscontracten met de elektriciteits- en aardgasdistributienetbeheerders zijn raadpleegbaar via: www.vreg.be/nl/energieleverancier-worden.

- de netbeheerder oordeelt dat er een ernstig risico bestaat voor de veiligheid van personen of materieel;
- voor een individueel toegangspunt, wordt het aansluitingsvermogen op aanzienlijke wijze overschreden.

Tot begin 2023 bestond er nog een vierde geval waarin voorafgaande bemiddeling en toestemming van de VREG niet vereist was, nl. de situatie waarin de toegangshouder geen evenwichtsverantwoordelijke (BRP) of bevrachter (shipper) meer heeft. De decreetgever heeft deze uitzondering op het principe van de voorafgaande bemiddeling en toestemming van de VREG echter geschrapt.⁵⁵ Nu moet een netbeheerder, die de toegang wil opschorten of beëindigen van een toegangshouder die zonder evenwichtsverantwoordelijke of bevrachter is gevallen, dus ook eerst een voorafgaande bemiddeling bij de VREG doorlopen en de voorafgaande toestemming door de VREG verkrijgen. Ingeval de toegangshouder geen evenwichtsverantwoordelijke of bevrachter meer heeft, is er bovendien ook een specifieke bepaling in het TRDE (en het TRDG) relevant. Art. 4.3.14 van het TRDE (en het analoge art. 4.3.13 TRDG) leggen immers op dat, wanneer de evenwichtsverantwoordelijke resp. bevrachter zijn verplichtingen ten aanzien van een toegangshouder (leverancier) wil beëindigen, dat vooraf moet melden aan de distributienetbeheerder (Fluvius) en de VREG. De evenwichtsverantwoordelijke resp. bevrachter blijft bovendien nog (maximaal) gedurende een termijn van 21 kalenderdagen na die melding verantwoordelijk voor het evenwicht op de toegangspunten van de betrokken toegangshouder (leverancier).

Regelgeving i.v.m. noodleveranciersregeling

Artikel 4.3.3 van het Energiedecreet is voorlopig de enige wettelijke bepaling m.b.t. de noodleveranciersregeling.

In eerste instantie bepaalt dit artikel de gevallen waarin de netbeheerder⁵⁶ optreedt als noodleverancier, d.w.z. de netbeheerder tijdelijk overgaat tot belevering van de klanten van een commerciële leverancier (= afnemers aangesloten op het net van de betrokken netbeheerder):

- ingeval de VREG de leveringsvergunning van een leverancier opheft;
- ingeval de toegang van een leverancier tot het net wordt beëindigd door de netbeheerder;
- in geval van faillissement van een leverancier;
- in geval van opening van een procedure van gerechtelijke reorganisatie ten aanzien van een leverancier.

De periode voor de noodlevering bedraagt maximaal zestig dagen voor niet-huishoudelijke afnemers en maximaal twaalf maanden voor huishoudelijke afnemers.

⁵⁵ Zie de wijzigingen dienaangaande van art. 4.1.18, §3, 2de lid Energiedecreet, aangebracht bij art. 13 van het decreet van 23 december 2022 tot wijziging van de wet van 28 december 1964 betreffende de bestrijding van de luchtverontreiniging, het Energiedecreet van 8 mei 2009, het decreet van 13 juli 2012 houdende bepalingen tot begeleiding van de tweede aanpassing van de begroting 2012 en het decreet van 17 december 2021 tot wijziging van het Energiedecreet van 8 mei 2009, wat betreft toewijzingen aan het Energiefonds, wijzigingen betreffende flexibiliteit en energiedelen, de uitbouw van het energiedataplatform en de herziening van de administratieve geldboetes aangaande installatie-eisen, BS 29 december 2022.

⁵⁶ D.i. al naargelang het geval: de elektriciteitsdistributienetbeheerder (Fluvius), de aardgasdistributienetbeheerder (Fluvius), of de beheerder van het plaatselijk vervoernet van elektriciteit (Elia).

De Vlaamse Regering kan die maximale periodes beperken en kan ook nadere voorwaarden bepalen waaronder de netbeheerders de taak van noodleverancier uitvoeren. Vooralsnog is de Vlaamse Regering daartoe niet overgegaan.

Begin 2023 werd art. 4.3.3 aangevuld met een verplichting voor het Openbaar Ministerie en de griffier van de ondernemingsrechtbank, om de VREG op de hoogte te brengen van elke dagvaarding tot faillietverklaring van een energieleverancier, of elke dagvaarding uitgebracht in het kader van een gerechtelijke reorganisatie t.a.v. een energieleverancier. Daarnaast moet de VREG o.m. ook op de hoogte worden gebracht van elke beslissing tot faillietverklaring van een energieleverancier, en elke beslissing genomen in het kader van een gerechtelijke reorganisatieprocedure t.a.v. een energieleverancier.⁵⁷ Door tijdig op de hoogte te worden gebracht van de opstart van insolventieprocedures ten aanzien van een energieleverancier kan de VREG erop toezien dat de noodleveranciersregeling van artikel 4.3.3 van het Energiedecreet correct wordt toegepast, en meer bepaald ingaat op het juiste ogenblik, waarbij in het belang van alle betrokken partijen terugwerkende kracht best zoveel mogelijk wordt vermeden.⁵⁸

⁵⁷ Aan art. 4.3.3 Energiedecreet werden een tweede t.e.m. vierde lid toegevoegd, bij art. 16 van het decreet van 23 december 2022 tot wijziging van de wet van 28 december 1964 betreffende de bestrijding van de luchtverontreiniging, het Energiedecreet van 8 mei 2009, het decreet van 13 juli 2012 houdende bepalingen tot begeleiding van de tweede aanpassing van de begroting 2012 en het decreet van 17 december 2021 tot wijziging van het Energiedecreet van 8 mei 2009, wat betreft toewijzingen aan het Energiefonds, wijzigingen betreffende flexibiliteit en energiedelen, de uitbouw van het energiedataplatform en de herziening van de administratieve geldboetes aangaande installatie-eisen, *BS* 29 december 2022.

⁵⁸ Zie in dit verband de memorie van toelichting bij het in vorige voetnoot vermelde wijzigingsdecreet: *Parl.St.* VI.Parl. 2022-2023, nr. 1467/1.

Bijlage 2: Uitgebreide financiële analyse

Zie apart rapport.